Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа эхилһэн 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 136 (14247) | 1976 оной июниин 10, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР Ч. Р. Н. НАМЖИЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хэблэлэй органуудта удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, аша үрэ ехэтэй зохёохы хүдэлмэриинь түлөө «Байгал» журналай редакторай орлогшо уран зохёолшо нүхэр **Намжилов** Чимит-Рэгзэн Намжиловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Д. ГОНЧИКОВ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1976 оной июниин 8.

ТАБАН ЖЭЛ — АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

...НООҺО ...ХАЙШАЛАЛГАДА ...ЭЛДЭНЭ

...дын аймагай Ленинэй ...нто Борьёогой совхозой ...шод, мэргэжэлтэд энэ ... хониной нооһо хайша...на урдынхидаал мэтэ ...тэнгэр, богонихон бол... үнгэргэхын тула ехэ ...хэл хэжэ эхилбэ.

...вхоз мүнөө жэл 36 мян...хуу хониной нооһо хай..., тус бүриһөөнь дунда ...эр 4 килограмм сагаан ... абаха гэһэн зорилготой. Арбадахи табан жэлэй ...ын жэлдэ гүрэндэ ... центнер нооһо худалда... абаһан социалис уял... дүүргэхын тула хони... ехэ оролдолго гаргана. ...гша ондо совхоз до...ониной нооһо хайшалха ...н пункт эмхидхэгдэхэ. Бүхы хонидойнгоо нооһо ...14 хоногой туршада хайшалжа дүүргэдэг арга дүршэлтэй болоһон совхозой хонишод мүн лэ иимэ хугасаанда сагаан алтаяа суглуулжа дүүргэхэөр хараална. Мүнөө хониной нооһо хайшалалгын пунктнууд заһабарилагдажа, хайшалагшадай эдеэлхэ, амарха байранууд түхеэрэгдэнэ. Мүн социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдоно.

Байгша ондо залуу хайшалагшад ба үнинэй дүршэлтэй хайшалагшадай үдэрэй нормо болон түлбэри, урмашуулгань урдынхиһаа ондоогоор зохёогдоо. Харюусалгата хаһын дүүрэхэдэ дүршэлтэй болон залуу хайшалагшадай дундаһаа совхозой чемпионууд тодорхой логдожо, совхозой дирекци, партийна, хүдэлмэришэдэй профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй үнэтэ бэлэг, Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаха юм.

Борьёогойхидой жэшээгээр аймагай бусад ажахынууд мүн лэ «сагаан алта» суглуулха ээлжээтэ хаһадаа эртээнһээ бэлдэжэ эхилбэ.

Д. АЮШЕЕВ.

ҺАРЬДАГАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ ГАРАБАД

Түнхэнэй аймагай ажахынууд жэл бүхэндэ зундаа адууһа малаа холын һарьдагай бэлшээридэ абаашажа харууһалдаг заншалтай юм. Мүнөө бүхыдөө 61 гүүртэ мал, 8 һүрэг адуун иимэ бэлшээридэ абаашагдахаар хараалагдана.

Аяар үбэл байхада Үүр, Элшэр, Үргэдэй гэжэ холын бэлшээринүүдтэ малшадаи байха байрые заһабарилхада хэрэгтэй барилгын хэрэгсэлнүүд, дабһан вертолёдоор эртээнһээ зөөгдэнхэй.

Мүнөө бүхы ажахынуудта һарьдагта зуһаха малынь гүүртэ болгогдон бүридхэгдэжэ, шэгнэгдэжэ, ветеринарно-һэргылэмжын хүдэлмэри хэгдэжэ, дүй дүршэлтэй малшадта даалгагдажа байна.

Зунай һарануудта малаа һайнаар бэлшээжэ хүсэд таргалуулжа ерэдэг дүйтэй бэрхэ малшад аймагай ажахынуудта олон. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэл Саянай совхозой Сымбелов, Арбалжинов, Пермяков, Түнхэнэй совхозой Буртигаров, Туранай совхозой Маншеев гэгшэд һүрэг малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр сүүдхэдээ килограмһаа үлүү нэмээһэн байна.

Мүнөө жэл олонхи малшад үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые килограммпаа бага бэшээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхээр шиидэнхэй. Жэшээнь, Туранай совхозой ахалагша мал адуулагша Содном Сыреновпч Маншеев Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой малшадай үүсхэлдэ харюу болгон, тушаажа абаһан 215 хашарагайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 1.100 граммаар нэмээхэ уялга абаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхозуудай малшад һарьдагай бэлшээридэ гаргажа байна.

Л. ТАПХАЕВ.

...АЙЛЫН ТУНГА ...ОГООНДО...

...һан дуулгата Саянай ... үндэр мундаргануу... ...хоорондо оршодог Ахын ...ай «50 лет Октября» ...ой малшад зунай үедэ ... үхэрнүүдээ һарьдагай ... бэлшээридэ абаашажа ...ын тула эртээнһээ ...эл хэжэ захалһан юм. ... һарьдагта зуһаха ... шэгнүүрээрнь, мүн на... илгажа, хэдэн гүүртэ ... хубаарилаад, дүр... бэрхэ үхэршэдтэ ... үгэһэн, малайнгаа ...үр нэмээхэ түсэб, со... мүрысөөнэйнь гурим ...лан зохёожо, малшан ...й танилсуулаа бэлэй. ... колхозой олохон ... зуһаландаа нүүжэ ... байнхай.

...озой түб — Сорог ... нилээд холохоно ... Хүхэ голой бэлшээридэ 250 үхэр адуулжа байһан дүршэлтэй. Үнинэй малшан Ошор Батаевич Шорноев зунай бэлшээриин үедэ мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые дунда зэргээр 75—80 килограммаар нэмээжэ, гүрэндэ тушаахаар уялга абаа. Мүн залуу үхэршэд Владимир Машаев, Борис Гомбоев гэгшэд 250 хайнагуудые даажа абанхай, һарьдагай бэлшээридэ зуһажа байна. Эдэнэр мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 800—900 граммаар нэмээхэ зорилготой.

Мүнөө холын бэлшээридэ тараһан колхозой үхэршэд абаһан уялгаяа бэелүүлхын түлөө малаа майлын тунга ногоондо бэлшээжэ, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа байна.

О. БАЛДАНОВА.

Бодонгуудай совхозой хүдэлмэрншэд адуу малдаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ ногооной баян ургаса абахын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Мянга шахуу гектар сабшалангынь бүхыдөө уһалагдадаг болонхой. Эндэ луговодуудай хэдэн звенонууд байгуулагдаһан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргагдадаг, саг болзортонь уһалагдадаг юм.

Хонхоло нютагай 150 гаран гектар сабшалан совхозой луговодууд Цыбик Будаевич Дондубон, Гылык-Жап Митыповнч Далхаев даажа абаад, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ ажал хэжэ байнхай. Цыбик Будаевич 63 наһа хүржэ, пенсидэ гарабашье, хүнгэн сарюун, ажал хүдэлмэригүй байжа шадахагүй хүн гэжэ нютагайхидынь хөөрэлдэнэ. Хабарһаа эхилжэ сабшалангаа хоёр дахин уһалаад, Хонхолын адагай сабшалан дээрэ ехэ наг шэбхэ тараажа хаяһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой луговодууд (зүүн гарһаа) Цыбик Будаевич Дондубон, Гылык Жап Митыпович Далхаев Хонхолын адагай сабшалан дээрэ уһалууриин ажал хэжэ байна.

П. ЖАПОВАЙ фото

...АЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ ...ЛЕНИИН ПЛЕНУМ

...эр Улаан-Үдэдэ ... АССР-эй журна...й холбооной прав... пленум болобо. ...эй XXV съездын ... ба республикын ...нуудай зорилго... ...гэһэн асуудал пле... ...баадагшад зүбшэн ... Тус асуудалаар ...нуудай холбооной ... түрүүлэгшын ... Буряадай АССР-...рнүүдэй Соведэй ... болон радиодамжуулгын талаар комитедэй түрүүлэгшэ Ц. Ц. Митыпов элидхэл хэбэ. Улаан-Үдын телестудиин ахалагша редактор В. И. Богданов, «Буряадай залуушуул» газетын редактор К. М. Баторов, «Буряад Үнэн» газетын харюусалгата секретарь Б. Б. Дашиев, Кабанскын аймагай газетын таһагые даагша Л. И. Михалева-Черкашина, журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ И. К. Щекотов элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Зүбшэгдэһэн асуудалаар пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

Пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудал хэлсэгдээ. Пенсидэ гарапан ушарһаань нүхэр Ц. Ц. Цибудеевые пленум правлениин түрүүлэгшын орлогшын уялгаһаа сүлөөлөөд, республикын журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшоор «Правда Бурятии» газетын редактор нүхэр В. А. Сергеевые һунгаба.

Энээгээр пленум хүдэлмэрөө түгэсхэһэн байна.

ИНДИРА ГАНДИ МОСКВА ЕРЭБЭ

Индиин Республикын Премьер-Министр Индира Ганди Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр июниин 8-да Советскэ Союзда ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Индиин Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Шереметьевскэ аэродром дээрэ самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ Премьер-Министрые халуунаар угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, В. Э. Дымшиц, В. Н. Новиков, СССР-эй министрнүүд Б. Ф. Братченко, Б. П. Бугаев, Н. В. Голдин, Н. С. Патоличев, СССР-эй Гүрэнэй Комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр С. Г. Лапин, С. А. Скачков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ М. С. Смиртюков, Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. К. Цинев, Советскэ Союзһаа Индиин Республикада байдаг элшэн сайд В. Ф. Мальцев, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Д. С. Никифоров гэгшэд угталсаһан байна.

Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд И. К. Гуджрал, СССР-тэ байдаг хэдэн дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор угтагшадай дунда байлсаа.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаба. Харуулай начальник Индиин правительствын толгойлогшодо рапорт үгэнэ. Индиин Республикын ба Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэбэ.

Л. И. Брежнев, Индира Ганди хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдээ.

Ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд, Советскэ Союзда һурадаг, хүдэлдэг Индиин студентнэр, мэргэжэлтэд аэродром дээрэ хани барисаата Индиин Премьер-Министрые үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна. Хүндэтэ айлшанда баглаа сэсэгүүд барюулагдаа.

Хүндэлэлэй харуулай үнгэрэн гаралгаар аэропорт дээрэхи баярай уулзалга дүүрэбэ.

Л. И. Брежневтэй, А. Н. Косыгинтай хамта Индира Ганди машинада һуужа, хүндэлэлэй эскортоор үдэшэгдэн, Кремль тээшэ ошобо.

Аэропортһоо Москвагай түб хүрэтэр ошохо замдань ниислэл хотын үйлсэнүүд, талмайнууд Индиин Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар, «Хани барисаата Индиин толгойлогшодо үнэн зүрхэнэй амар мэндэ», «Агууехэ энэдхэг арадта халуун амар мэндэ!», «Индиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэг лэ!» гэһэн транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэн байгаа. Москвагай хэдэн арбаад мянган хүн зон Индиин Премьер-Министрые, КПСС-эн болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Б. Чаван ба бусад тусхай тушаалтад Индиин правительствын толгойлогшотой хамта ерэһэн байна.

(ТАСС).

КПСС-эй, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэд хүндэтэ айлшанаа Шереметьевскэ аэропорт дээрэ угтаба. (Энэ зураг фототелеграфаар абтаба).

СОВЕТ-ИНДИИН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Совет-индиин хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд июниин 8-да Кремль соо эхилбэ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эн ЦК-ган Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко;

Индиин талаһаа — Индиин Республикын Премьер-Министр И. Ганди, гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Б. Чаван, түсэблэлгын гүрэнэй министр Ш. Гхош, Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд И. К. Гуджрал хөөрэлдөөндэ хабаадана.

• Хани ёһоной, үнэн зүрхэнэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ совет-индиин харилсаанай үргэн олон асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын байдалай зарим шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна. •

Эб найрамдал, хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоохо тухай 1971 ондо баталагдаһан договорой шухала удха шанартай байһые, Урда Ази ба бүхы энэ түби дээрэхи байдалые тогтууритай һайн болгохо хэрэгтэ тэрэнэй нүлөө ехэтэй үүргэ дүүргэжэ байһые хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар баталба. Политическэ, экономическа, соёлой ба бусад асуудалнуудаар хоёр талын хоорондо холбоо барисаа тогтоохо договорто үндэһэлһэн хани барисаамнай шэнэ шатада гараа, олон янзын шэнжэтэй болоо гэжэ эдэнэр тэмдэглээ.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ.

(ТАСС).

ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй правительство Индиин Премьер-Министр Индира Гандиин хүндэдэ Кремлиин Ехэ ордон соо июниин 8-да обед үгэбэ.

Обед дээрэ нүхэд Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, П. Н. Демичев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, тусхай тушаалтай бусад хүнүүд байлсаба.

Премьер-Министртэй хамта Советскэ Союз ерэлсэһэн Индиин гүрэнэй ажал ябуулагшад обед дээрэ байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев эндэ үгэ хэлээ.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ госпожа Индира Ганди!

Индиин хүндэтэ айлшад!

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Совет гүрэнэй газар дээрэ хани нүхэсэлтэ Индиин Премьер-Министрые, тэрээнтэй суг ерэлсэһэн хүнүүдые үшөө дахин амаршалжа байхадаа бидэнэр ехэ баяр баясхалантайбди. Албанай хэрэгээр ерэһэн энэ ушарай, Кремль соо эхилһэн Совет-Индиин хөөрэлдөөнүүд совет-индиин харилсаануудые хүгжөөлгэдэ тон шухала шэнэ шата боложо үгэхэ байһандань бидэнэр этигэнэбди.

Совет-индиин саг үргэлжэ бэхижэжэ байһан хани нүхэсэлые бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди, тэрэнние онсо шухала удха шанартай дээрэ тоолонобди гэжэ би хэлэхэ байнаб. Энэ хани нүхэсэлые мүнөө үе сагай агууехэ хоёр хүсэн болохо социалис оронуудай ба колониальна дарлалтаһаа сүлөөлэгдөөд, хүгжэлтын, бэеэ даанхай замда гараһан оронуудай эбдэршэгүй хани нүхэсэл ба нэгэдэлэй бодото бэелэл гэжэ харанабди.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ энээн тухай хэлэгдэһэнэй ёһоор, совет-индиин харилсаануудые бэхижүүлгэ хадаа совет гүрэнэймнай гадаадын политикын гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Хүндэтэ госпожа Премьер-Министр!

Делидэ Тантай уулзаһанһаамнай хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй. Гэбэшье, хэнэйшье мэдэһээр, политикын саг календариин хуудаһануудаар хэмжэгдэдэггүй, харин энэ үе соо болоһон үйлэ хэрэгүүдээр тодорхойлогдодог гээшэ. Үнгэрһэн жэлнүүд тиимэ үйлэ хэрэгүүдээр тон баян байба. Уласхоорондын оршон байдалда, манай хоёр оронуудай хоорондохи харилсаануудташье бүтэмжэтэй һайн хубилалтанууд болоо.

Совет-индиин харилсаанууд тухай хэлэхэ болоо һаа, бидэнэй үгэһэн сэгнэлтын ёһоор, тэдэ харилсаанууд улам ехээр бэхижэжэ, шэнэ удха шанартай болоо. Энээнэй урда тээ Делидэ болоһон манай уулзалгын үедэ туйлагдаһан шухала хэлсээнүүд ба үгэсэ ойлголсолго бодото дээрээ түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэнэ. Манай харилсаа холбоомнай горитойгоор үргэдхэгдэнхэй. Манай арадуудай хоорондохи хани нүхэсэл улам нягта болос.

Эб найрамдал, хани нүхэсэл ба харилсаа холбоон тухай совет-индиин договор бата бэхи байлга ба ашаг үрын талаар шалгалта гаранхай. Энэ договор манай арадуудай аша туһын үндэһэн хэрэгүүдтэ сүм харюусана, Ази түбидэ эб найрамдал ба амгалан байдал бэхижүүлгэдэ туһална, зүгөөр гансахан Азида бэшэ аэб даа.

Совет-индиин харилсаа холбоонуудай саашанхи арга боломжонууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэдэнние саашадань улам гүнзэгырүүлхэ ба шэнэдхэн һайжаруулха бүхы арга боломжонууд бии гэжэ зоримгойгоор баталан хэлэхэдэ болохо байна. Имагтал эдэ арга боломжонууд тухай мүнөөнэй хэлсээнүүд дээрэ хэлэгдэхэ болоно.

Совет-индиин хани нүхэсэл ба харилсаа холбоонуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхын түлөө тэмсэл ябуулжа байһан Танай правительствын хүсэл эрмэлзэлые, Индиин демократическа ба түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй хэжэ байһан оролдолгые бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди. Өөрынгөө талаһаа бидэнэр энэ хараа шэглэлээр хэгдэжэ болохо бүхы юумэ хээбди, саашадаашье хэхэ байнабди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэй дээрэ боложо байһан политическэ хубилалтануудые ажаглан хараха болоо һаа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй туйлаһан бага бэшэ амжалтануудые тэмдэглэжэ болоно. Уласхоорондын байдалда бэрхэшээл тохёолдуулжа боломоор дайнай хэдэ хэдэн аюулта ушарал унтаргаагдаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Европодо тогтоогдоһон хилэнүүдые гүрэн хоорондын шухала актнууд политическэ ба юридическэ талаарнь бэхижүүлээ. Ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ёһо гуримууд уласхоорондын харилсаануудай эрхэ байдалда улам үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Буу зэбсэг ехээр гаргаха ябадалые хизаарлаха хэрэгтэ нүлөөтэй хэдэ-хэдэн хэлсээнүүд баталагдаа. Колониальна һүүлшын имнери хүмэөин унагаагдаа. Социалис гүрэнүүдэй бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөдэ дуратай хүгжэжэ байһан оронуудтай хани нүхэсэл ба харилсаа холбоон бэхижэжэ, саашадаа хүгжэхэ арга боломжотой болоо.

Эдэ бүгэдэ хадаа айхабтар ехэ хүсэл оролдолгын ашаар, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй эсэшэ сусашагүй ба тэсэбэри ехэтэй тэмсэлээр туйлагдаһан байха юм. Эдэ бүхы үрэ дүнгүүдые туйлаха ябадалда Индиин республика өөрынгөө хубитые нэрэтэй түрэтэйгөөр оруулаа. Эб найрамдал хамгаалга ба амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуулгада зорюулагдаһан, империализм ба хархис ябуулгада эсэргүү, колониализмда үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалда эсэргүү өөрынгөө политикаар Танай орон уласхоорондын үндэр хүндэдэ хүртэһэн байна.

Шахардуу шанга байдалые һуларуулга хадаа мүнөө бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан хэрэг мүн. Энэ байдалай гүнзэгы үндэһэтэй болоһондо ямаршье маргалта байхагүй. Шахардуу шанга байдал һуларуулгые бодото байдалда заатагүй туйлагдаха шэнжэтэй болгохо арга боломжонууд бии гээшэ. Гэбэшье нүгөө талыень ооёорон гүй байжа болохогүй: һүүлэй үедэ шахардуу шанга байдалые һуларуулха ябадалда эсэргүү тэмсэгшэдэй эдэбхи хараа байса урганхай. Тэдэнэр хаартынгаа сохигдоһониие гэнтэ харажархиһандал, хам шүүрэжэ оронхой. Шахардуу байдалые һуларуулгада һаад түбэг татахые оролдон, тэдэнэр Советскэ Союзай ба социалис бусад оронуудай политика тухай элдэб худал хуурмаг үгэнүүдые тараана. Үшөө «хүйтэн дайнай» үедэ хэрэглэгдэдэг байһан «ээзэрхэг гүримхэй ябуулга», «удамаршалгада» эрмэлзээлгэ гэхэ мэтын элдэб гэмнэлгэнүүдые хэдэг болонхой.

Тиимэшүүлдэ бидэнэр юрэ харюусанабди — удамаршалгада бидэнэр тэгүүлнэгүйбди, тэрэ бидэндэ огто хэрэггүй. Эб найрамдал бэхижүүлгэ ба шахардуу шанга байдалые һуларуулха ябадалда бүхы шадалаараа эсэргүү тэмсэгшэд удамаршалга тээшэ тэгүүлнэ, ондоо оронууд болон арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсажа, тэдэндэ өөһэдынгөө баглалта хэнэ. Буу зэбсэг ехээр гаргалгые хизаарлаха тушаа бидэнэй табижа байһан дурадхалнуудые хэнэй буруушаадагые, сэрэгэй бюджедые улам ехэ болгожо, аюул ехэтэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хэнэй улам түргэдхэжэ байһан мэдээжэ бэшэ аал. Эдэ бүгэдые олониитэ һайн мэдэнэ.

Бидэнэр эдэ тааг/й ябадалнуудые эли тодоор харанабди, тэдэндэ эсэргүү тэмсэл ябуулхаар бэлэмди. Шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэлые хүгжөөлгэ, улам үргэдхэлгэ — үе сагаймнай эрилтэ, энэ хадаа бата бэхи эб найрамдал байгуулхын түлөө эрмэлзэжэ байһан бүхы арадуудай эрилтэ болоно. Шахардуу шанга байдал һуларуулха тэмсэлдэ эсэргүү кампанида туһалагшад, ямар нэгэ һанамжаар тэдэнэй баалалтада орогшод өөһэд дээрээ туйлай ехэ харюусалга абана гээшэ.

Эб найрамдал бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан хүсэл эрмэлзэл энэ үндэр үг зорилгын аша туһада шэглүүлэгдэһэн хэзээ хэзээнэйхиһээ тодорхой хэрэгүүдээр, үдэр бүриин хүдэлмэреэр мүнөө хэмжэгдэнэ. Манай парти XXV съезд дээрээ эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө саашанхи тэмсэлэй тодорхой программа баталан абаа. Дэлхэйн олониитэ энэ программыемнай үргэнөөр пайшаан дэмжээд байна гэжэ сэдьхэлээ ханангяар бидэнэр тэмдэглэнэбди.

Хүндэтэ госпожа Премьер-Министр! Амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһууха ёһо гуримуудые бата найдамтайгаар бэхижүүлгэ хадаа бүхы дэлхэйдэ, бүхы хүн түрэлтэнэй хахадһаа олонхинойнь ажаһуудаг түби болохо Азида ямар ехэ удха шанартай байһыень элирхэйлэн харуулһанай хэрэггүй.

Бидэнэй хараа бодолоор шахардуу шанга байдалые һуларуулха талаар мүн Азидашье муу бэшэ арга боломжонууд байгуулагдана. Индохитадта пушкануудай абяан замхаа, эб найрамдалай ехэ хүсэн болохо нэгэдхэгдэмэл Вьетнам политическэ байдалда тобойн гаража захалба. Урда Азида таарамжатай һайн хубилалтанууд хэгдэнэ. Һаяхан үнгэргэгдэһэн Индо-Пакистанай хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүдые бидэнэр баяртайгаар угтан абаабди. Манай һанамжаар, тэдэ үрэ дүнгүүд дэлхэйн энэ райондохи байдалые саашадань гуримшуулгада туһалха байна.

Тэрээнтэй хамта Азидахи уласхоорондын байдалай үшөө бэрхэшээлтэй байһаниие бидэнэр ойлгонобди. Гүрэнүүдэй эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые тоонгүйгөөр, ондоо арадуудые өөрынгөө мэдэлдэ абахые оролдодог хүсэнүүд Азида бии гээшэ. Хоёр талын ба хамтын үндэпэ һуури дээрэ Азиин арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха зорилготой хүсэлэлдэ тэдэ хүсэнүүд һаад хэнэ. Дотоодын хархис ябуулгатай хамтаран, империализм энэ түбиин оронуудые бэе бэедэнь хёмороотой болгохо һэдэлгээ орхиногүн.

Жэшээнь, Индиин океанда хабаатай асуудалнуудые абаад үзэе. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ районһоо хэды холо байһан зарим гүрэнүүд эндэ зэбсэгтэ хүсэнүүдээ ... болгоно, сэрэгэй шэнэ баазануудые барина. Юунэй тула энэ хэгдэнэб гээд асуултай? Эдэ бүгэдөөр тус оксан шадарай оронуудай панаагаа зобохонь зүбтэй бшүү.

Өөһэдынь бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда иимэ политика аймшагтай байна гэжэ тэдэнэр тон зүбөөр лэ харанал даа. Энэ ушар манайшье һанаа зобоожо байна.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭГДӨӨ

Май һарын хори гаранаар болоһон КПСС-эй Кабанскын райкомой бюро дээрэ тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

«Үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар Кабанскын совхозой парткомой бэелүүлһэн хэмжээ ябуулганууд тухай» асуудал бюрогой гэшүүдэй үзэмжэдэ табигдажа, тус ажахын парткомой секретарь Г. А. Быков тоосоо бариһан байха юм.

Кабанскын совхоз манай республикын түрүү ажахынуудай нэгэн. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ совхоз «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордоноор шагнагдаа һэн гэжэ бидэ булта мэдэнэбди. Тиимэһээ иимэ ехэ амжалтануудые һайнаар табигдаһан үзэл сурталай хүдэлмэригүйгөөр туйлаха гээшэ бэрхэтэй гэбэл, алдуу болохогүй. Үнэхөөрөөшье, тус ажахын партком үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, зохид соонь хубаарилан табиха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна.

Гэбэшье энэ хүдэлмэридэнь горитой дутуу дунданууд бии гэжэ тоосоо зүбшэн хэлсэхэдээ, үгэ хэлэһэн хүнүүд тэмдэглэнэ. Агитаторнууд болон политинформаторнуудай һуралсал үшөөл муугаар эмхидхэгдэнэ. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ажалшадые хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхигүйгөөр хабаадалсадаг зандаа.

Кабанскын совхозой хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна бүхы эхин организацинуудай секретарьнар, парткомой зарим гэшүүд энэ бюрогой заседанида уригдаһан байна. Эдэнэр баһал тоосоо баряа.

Дутуу дунданууднаа дары усадхахын, үзэл сурталай хүдэлмэрие саашадань һайжаруулхын, эдэбхижүүлхын тулада бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууде Кабанскын совхозой партком бюрогой һүүлдэ зохёон табяа.

«Үйлэдбэриин фондонуудые, ажалан нөөсэнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ талаар Клюевскэ леспромхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй ябуулжа байһан хүдэлмэри тухай» асуудал тус бюрогой үзэмжэдэ табигдаһан байна. Леспромхозой директор Е. К. Данилов тоособо.

Ажалай үнэтэ сагые хиндэ хаяха, ажалай нөөсэнүүдые гамгүйгөөр хэрэглэхэ ушарнууд үшөөл дайралдана гэжэ тоосоо зүбшэн хэлсэлгын үедэ элирбэ. Гадна ажалай эмхидхэл ехэ муу. Энээнһээ боложо, бүхы хүсэ ехэтэ техникэ ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ, ажалай бүтээсэ удаанаар ургана.

Эдэ дутуу дундануудые усадхаха талаар бэелүүлэгдэхэ түсэб леспромхоздо табигданхай. Теэд тус хэмжээ ябуулганууд үшөөл түгэсдөө оруулагдаагүй байна. Бидэ мэһээ энэ талаар хэхэ хүдэлмэреэ бүри гүримшүүлхэ, түргэдхэхэ уялгатай гээд бюрогой баталан абаһан тогтоол соо сэхэ зааг дана.

А. КЛЮЧЕРЕВ,
КПСС эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой механическа заһабарилгын таһагта 6-дахи разрядай слесарь, коммунис ажалай ударник Олимпий Фёдорович Парфемонов хоридохи жэлээ хүдэлжэ ябана. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь, илангаяа залуушуул тэрээн тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэжэ ябадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 6-дахи разрядай слесарь О. Ф. Парфемонов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УРДАМНАЙ ҮШӨӨ ЕХЭ ЗОРИЛГО

Эгээл хорин жэлэй саада тээ, тиихэдэ Хорнин МТС байхада, эндэмнай ЧТЗ-60, С-80 түхэлэй хоёр трактортай тусхай түрүүшын мелиоративна отряд бии болгогдоо бэлэй.

Тиимэ бишыхан, хүсэ багатай отрядай хэһэн ажалыншье ээлтэй һааб даа. Теэд тиимэ тусхай отрядай алишье талаараа тон хэрэгтэй байһаниинь эрсашагүй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо аймаг дотор мелиоративна хүдэлмэри жэл ерэхэ бүри үргэдхэгдэжэ, совхозуудта шэнэ газар ашаглаха, уһалагдадаг сабшалан, таряалан ехэ болгохо, үрэжэлыень һайжаруулха талаар нилээд ажал хэгдэнэ. Илангаяа КПСС-эй XXIV съездһээ хойшонхи үе соо хүдөө ажахые хүгжөөхэ, тэндэ мелиораци, химизаци үргэнөөр хэрэглэхэ зорилгын бэелүүлэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо манай аймаг соо ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ хэлэхэ шухала.

Үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй туршада «Бурводстрой» трестын манай ПМК-гай үйлэдбэриин гол фонд 1970 ондо 332 түхэриг байгаа һаа, мүнөө 1 миллион 777 мянган түхэригтэ хүрэтэрөө ехэ болоо. Энэ үе соо барилгын хүдэлмэридэ гаргагдаһан мүнгэ зөөри 1 миллионһоо холо үлүүтэй түхэригтэ хүрөө.

ПМК-гай материально-техническэ бааза хараа байса бэхижээ. Элдэб үйлэдбэриин ажаһуудалай, соёл бэлбосоролой барилга урдынхиһаа хэдэ дахин ехээр хэгдээ. Хэрбээ 1970 ондо бүхы механизаторнууд, мэргэжэлтэдэймнай тоо 35—40 хүнһөө дээшэ гарадаггүй байбал, мүнөө манда 175 хүн ажаллана.

Эдэ бүгэдэн партиимнай бэелүүлдэг социальна программын бодото бэелэл болоно. Илангаяа хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ гүрэнһөө тон ехэ анхаралай хандуулагдадагые элитээр харуулна.

Түрэл парти, правительствынгаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, манай коллектив юһэдэхи табан жэлдэ муу бэшээр ажаллажа гараа. Бүхы хүдэлмэри хэхэ табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэ һараар урид дүүргээбди. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 787 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ юм. Энэ үе соо түсэбһөө гадуур 466 гектар газар шэнээр уһалагдадаг болгогдоо, 997 гектар газар уһалха һубаг ханааб, хаалтанууд шэнэлэгдээ. 300 гектарта намаг хатаагдажа ашаглагдаа. Илангаяа республика соогоо нилээд томо Байсын-Үбэрэй уһалууриин система богони болзорто барижа дүүргээбди.

Ажалдаа һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө манай ПМК КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Энэ үе соо эрхим хүнүүд урган гараа. Тэдэнэй дунда республикын габьяата мелиоратор И. Ф. Болотов, бэрхэ механизаторнууд В. В. Куклин, А. И. Лосев, И. Д. Хлебников, залуушуулһаа В. В. Гаськов, И. О. Эрдынеев болон бусадые нэрлэжэ болоно.

Арбадахи табан жэлдэ коллективэй урда үшөө ехэ зорилго табигдана. Илангаяа барилгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, мелиоративна элдэб түхеэрэлгэнүүдые холбомол түмэр-бетон зүйлнүүдээр бариха, хүн зоной һууха һайн гэр олоор бодхоохо болонобди.

Эдэ жэлнүүдтэ үшөө 2100 гектар газар шэнээр уһалагдадаг болгохо, 5440 гектар газар уһалха системэ һэльбэн заһаха, 1400 гектар намаг хатааха, 13 мянган гектар газарта культур-техническэ хүдэлмэри хэхэ байнабди. Тэрэ тоодо Үдын совхоздо 1000 гектар газар униалуулха Хүйтэн-Булагай уһалууриин хаалта, һубаг ханааб бариха, Зүүн-Хасууртада уһа тогтоохо сөөрэм бии болгохо, мүн «Георгиевский», Хүрбын, Дээдэ-Тайлсын совхозуудта ехэ ажал хэгдэхэ зэргэтэй. Бүхыдөө хэхэ мелиоративна хүдэлмэриемнай тоолохо болоо һаа, мүнөөнэйхиһөө 89—90 процентээр ехэ болохо юм.

Манай мелиораторнууд урдаа байһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ байна, хүдэлнэшье.

Г. КОРНАКОВ,
«Бурводстрой» трестын Хоринн оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннын начальник.

Табан жэлэй түрүүшүүл

ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН

Буряадай барилгын управлениин 7-дохи СМУ-гай штукатурщик Мария Петровна Зайцевада РСФСР-эй габьяата барилгашан гэһэн нэрэ соло хэдэхэн жэлэй саана олгогдоһон юм. Тэрэнице танихагүй хүн мүнөө барилгашадай дунда үгы юм. Мария Петровна Зайцевагай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив кондитерска болон гарай бэлэгэй ... фабрикануудай, Зүүн-Сибириин технологическа институдай шэнэ байшангай, гэр барилгын комбинадай түрүүшын ээлжээнэй дотор талын хүдэлмэри эрхим шанартайгаар хэжэ, олоной магтаалда хүртөө бэлэй. Энэ бригадын хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй даабари 4 жэл 5 һарын туршада дүүргэһэн юм. Эдэнэр һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг.

Зайцевагай бригада арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэл 6 һарын туршада дүүргэхэ, ажалай бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүлхэ, барилгын объектнүүдые эрхим һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаадаг болохо гэһэн үүсхэл гаргаба. Энэ үүсхэлыень 7-дохи СМУ-гай бүхы хүдэлмэришэд һайшаан дэмжэжэ, шэнэ социалис уялгануудые абаһан юм.

— Энэ бригадын хүдэлмэришэд байгша оной дүрбэ һарын даабари гурбан һарын туршада дүүргээ, — гэжэ 7-дохи СМУ-гай ажалан болон салин хүлһэнэй таһагай начальник С. И. Антонов бидэндэ хөөрэбэ. — Мүнөө тэдэ Буряадай мебелинч комбинадай шэнэ столовын, холимол тэжээлэй заводой дотор талын хүдэлмэри хэжэ байна. Мария Петровна энэ хоёр участогуудайнгаа дунда ходол ябажа, ажалай шанар шалгадаг, хүдэлмэришэдтөө зүбшэл заабари хэлэдэг зантай юм. Энэ хүдэлмэришэнине оложо хөөрэлдэхэнь тиимэшье бэлэн бэшэ. Теэд бидэнэй талаан болоходоо Мария Петровна Зайцева БМДК-гай столовын дотор талын хүдэлмэри хэлсэжэ байба.

Дундуур наһанай, үндэр томо бэетэй эхэнэр эндэниие баяртайгаар угтаба. Дабхарятаһан нюдэниинь ошо галтайханаар ялалзана.

— Манай бригадын ажалаар һонирхоно гүт? Бидэ бултандал адляр хүдэлдэг зомди. Тиимэ хүнэй һонирхохоор үлүү юумэн бидэндэ юун байхаб даа. Даажа абаһан ажалаа һайнаар хэхын тула бултадаа оролдодогбди, — гэжэ Мария Петровна хэлээд, үлүү юумэ дуугарба гүб гэһэндэл бригадынгаа гэшүүдые шарайшалаад абана. Тэдэнь бригадирайнгаа үгые анхараашьегүй хэбэртэйнүүд хүдэлжэл байна. Зариманиинь сонхын рамануудые, можонуудые шэрдэнэ. Нүгөө зариманиинь хана сагаадана.

— Байгша оной гурбадахи квартал соо энэ столово ашаглалгада үгэхэ ёһотойбди. Хэхэ ажал тон ехэ. Бригадымни гэшүүд хаба шадалаа һэлалал гаргана, — гэжэ Мария Петровна хүдэлмэришэдөө магтана.

• Устина Самсоновна Петрова, Вера Иннокентьевна Чистякова гэгшэд дүршэл шадабаритай бэрхэ хүдэлмэришэд юм. Жэшээлхэдэ, Устина Самсоновна барилга дээрэ хори гаран жэл хүдэлһэн юм. Ажалай Улаан Тугай ордоноор шагнагдаһан. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэнхэй. Юһэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн тэмдэгээр шагнагдажа, үнэтэ бэлэг абаһан юм. Вера Иннокентьевна Чистяковагай үбсүүндэ «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэг ялардаг. Энэ бригадын бэшэшье олон хүдэлмэришэд шадамар бэрхээр хүдэлжэ, барилга түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэжэ ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг. Тус бригадын коллектив «коммунис ажалай бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэнхэй.

— Бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээхэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандаха зэргэтэйбди. Тиимэ эрилтэ хүн бүхэнэй урда табигдана, — гэжэ М. П. Зайцева хөөрэнэ.

Барилга һайн шанартайгаар хэхын тула ганса оролдосо шадабари хэрэгтэйл бэшэ ааб даа. Хүдэлмэришэд ехэ юумэ мэдэхэ, олон янзын хүдэлмэри хэжэ шадаха хэрэгтэй болоно бшуу. Ганса хана штукатурдаха ажал хараад ябаха болоо һаа, бэшэ юумэ хэжэ шадахагүйш. Юуб гэхэдэ заримандаа цементын холисо дуталдаха, тиихэдэ миил һууха ушар гарадаг шуу. Хэрбээ шэрдэгшын мэргэжэл шудалһан һаа, сонхын рама, гэрэй пол шэрдэжэ, хүдэлмэриин саг зүбөөр хэрэглэхэ байгдана. М. П. Зайцевагай бригадын гэшүүд штукатурщигай, шэрдэгшын мэргэжэлнүүдые тэгшэ шудалһан зон. Хүдэлмэриин олон ондоо мэргэжэлтэй, дүршэл шадабаритай барилгашад ажалай сагые зүбөөр хэрэглэнэ. М. П. Зайцева залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Тэрэ өөрынгөө мэргэжэлдэ 50 хүдэлмэришэниие һургаһан юм. Мүнөө һурагшадынь республикын олохон барилганууд дээрэ хүдэлнэ.

Тэрэнэй бригадын коллектив 1976 оной даабари декабриин 5-да дүүргэхэ, 250 килограмм шэрэ, ... арьбалха, ажалай бүтээсые 2 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһан юм.

— Бидэ хэлэһэндээ хүрэхэл байхабди, — гэжэ М. П. Зайцева мэдүүлнэ. Түрүү хүдэлмэришэнэй үгэдэ этигэхээр даа.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР— МЯНГАН ТЭРГЭ

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой тракторнуудые заһадаг цех дирекциингээ, партийна болон профсоюзай организацинуудаингаа дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. Энэ жэлэй таба һарын даабариһаа гадуур 13 трактор, 17 двигатель заһабарилжа, бэшэ коллективүүдэй дундаһаа шалгарба.

Тракторнуудай тэргэнүүдые хэдэг цехэй хүдэлмэришэд һүүлэй жэлнүүдтэ муу бэшээр хүдэлжэ, яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг болоо. Эндэ халаанай даабари дүүргэдэггүй, тээгдэлдэ ороһон хүдэлмэришэд гэжэ үгы юм. Олон хүдэлмэришэд иимэ оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ, үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр таба һарын даабариһаа гадуур 474 тэргэ бүтээжэ, хүдөө ажахыда эльгээгээ.

— Манай цехэй коллектив 1976 оной даабариһаа гадуур 1000 тэргэ бүтээхэ уялга абанхай. Тэрэнээ бэелүүлхэл байхабди, — гэжэ тус цехэй начальник П. С. Трофимов хөөрэдэг.

Заводоймнай бэшэшье цехүүдэй коллективүүд жэлэй эхинһээ шангаар хүдэлжэ, һайн шанартай продукци бүтээн гаргахын тула тэмсэжэ байна. Таба һарын дүн гаргаад үзэхэдэ, олон юумэн эли тодо болоодхино. Продукци худалдаха даабари 407 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур ... продукци бүтээгдэбэ.

1975 онһоо бидэнэр хүнгэн машинануудай кузовуудые хэдэг болоо һэмди. Энэ продукци Кубын, Чехословакиин, Венгриин болон бусад социалис оронуудта эльгээгдэнэ. Таба һарын даабариһаа гадуур 115 кузов бүтээгээбди. Манай коллектив амжалтаяа саашадань улам арьбадхаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэнгээр хүдэлнэ.

Л. НЕПОМНЯЩАЯ,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой инженер.

ЛВРЗ-гэй кислородно цехэй коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тус цехтэ 37-дохи жэлээ хүдэлжэ ябаһан 4-дэхи разрядай аппаратчица, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медальда хүртэһэн Нагима Хальфеевна Гарифулинае танихагүй хүн завод соо үсөөн байха. Тэрэ цеховой комитедэй түрүүлэгшын орлогшо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нагима Гарифулина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ — мүнөөдэрэй гол асуудал

ГАНСА БАЙГААЛИ ЗЭМЭТЭЙ БЭШЭ

Газар гаряалангай үрэжэлые саашадань һайжаруулха, таряалан, сабшалан зүбөөр үтэгжүүлжэ, уһалжа, гектар бүхэниие бодомжотоогоор хэрэглэн, хүдөө ажахын продукци ехээр абаха, тэрэшэлэн ороной зарим районуудта һалхинда үлеэгдэжэ, уһанда нуража муудадаг хүрьһэтэй газар хамгаалха, уһалалгын болон мелиорациин хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон заагдана.

Энэ асари ехэ зорилгонууд манай ... ажалшадые ехэтэ ... Адууһа мал, илангаяа ... хонин һүрэг олоор ... дэг Сэлэнгын колхоз совхозуудта газарай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ шухала зорилго болоно.

Ехэнхидээ элһэлиг, хүнгэн хүрьһэтэй газартай, ходо ган гасуурта дайрагдадаг манай эндэхи олонхи нютагуудта таряалан, сабшалан дээрэһээ жэл бүри биратан ургаса абтанагүй. Адууһа мал бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр, талха тарянай зүйлөөр хүсэд хангагданагүй. Энэмнай малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха, энэ гол һалбарине олзо ехэтэй болгохо хэрэгые гэдэргэ татана.

Хараадшье ... даа Юһэдэхи табан жэлэй туршада аймаг дотор ороһото ургамалнуудые таряан газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 6 центнер ургаса абтаа һэн. Сагай уларилай эгээл һайн байһан (1971 ба 1975 онуудта) ороһото ургамалнуудай ургаса гектарай —8 центнер, хартаабхын ургаса га бүхэнэй — 28, мүн овощой—133, кукурузын—45, таримал ногооной (зелёнкын)—6.5, куузикугай – 4, сабшалангай үбһэнэй ургаса 8,6 центнерһээ дээшэ гараагүй юм. Иимэ бага ургаса саашадаа абажа байбал, малаа тэжээлээр дүүрэн хангажа ядашье шадахагүйбди. Эндэ эрид хубилалта хэхэ саг ерээ.

Үнэндөө, энэ талаар һайн жэшээ манда бии. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой таряашад ороһото ургамалнуудай эгээл тогтууритай һайн ургаса абана. Эндэ табан жэлэй туршада гектар бүриһөө 12,3 центнер ургаса абтаа. Харин тиихэдэнь «Эрдэм» колхоздо ороһото ургамалнуудай эгээл бага ургаса — гектарай 3,1 центнер абтаа. Химнын совхоздо силосто дарагдаха кукурузын ногооной гектар бүриһөө дунда зэргээр 102 центнер абтажа байхадань, аймагай бусад колхоз, совхозуудта силосто орохо кукурузын ногооной ургаса гектарай 40—50 центнерһээ дээшэ гаранагүй.

Гансашье энэ бэшэ. Нэгэ адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан тракторна бригадануудай, звенонуудай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ямаршье жэлдэ тогтууритай һайн ургаса хүряахадань, тэдэнтэй зэргэлээд байдаг зарим колхоз совхозууд бригаданууд жэлһээ жэлдэ холо хойно гээгдэжэ ябана. Илангаяа Тельманэй, Кировэй нэрэмжэтэ совхозууд тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай бага ургаса абана.

Теэд ямар шалтагаанһаа аймаг дотор ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса иимэ багаар абтанаб? Нэгэ адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан бригадануудай, звенонуудай, түрүүшүүлэй зариманиинь хайшан гээд үндэр баян ургаса хүряанаб? Нүгөөдүүлынь юундэ ходо гээгдэжэ ябанаб гэһэн асуудал эрид табиха сагнай ерээ.

Манай һанахада, иимэ байдалай шалтагаан зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ороһо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха технологидо, шэнэ онол аргада анхаралаа хандуулдаггүйһөөнь болоно. Илангаяа тарилгын хүдэлмэриин шанарта анхарал ёһоор табигдахаяа болишонхой. Һайн шанартайгаар газараа хахалжа, эгээл зохид болзорто тарилга хээд, ургасаяа зүбөөр харууһалжа, хуряажа һураагүй гээшэ. Механизаторнуудые агротехникын түрүү бэшэшье һаа, ядахын сагта тон юрын онол аргануудтай танилсуулха хэрэг тоогдоногүй. Зарим ургамалнуудые тариха агротехникые хазагайруулһан олон жэшээнүүдые эндэ харуулжа болоно. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд хүрьһэ элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ, ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ, хүрьһэнэй һалхинһаа гэмталгэтэй тэмсэхэ, зүб севооборот нэбтэрүүлхэ гүримые оройдоошье сахинагүй.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада колхоз, совхозуудтамнай урдынхида орходоо гурба дахин ехэ үтэгжүүлгэ үгтөө. Жэшээнь, 1971 ондо (физическэ шэгнүүрээр) 1.446 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргашалагдаһан байбал, недондо 4.334 тонно үтэгжүүлгэ ажахынууд гүрэнһөө абаа.

Гаргашалагдаһан иимэ ехэ мүнгэн зөөри, үтэгжүүлгэ юундэ ашаг үрэеэ хүсэд харюулнагүй гээшэб?

Энээнэй шалтагааниинь гэхэдэ, агрономууд минеральна үтэгжүүлгые бодомжогүйгөөр хэрэглэнэ, тэрэнээ хүрьһэнэй, сагай уларилай байдалые хараадаа абангүйгөөр, ашаг үрэ үгэхэгүй, һайн үнэтэй ургамалан тарегдахагүй газарта оруулна. Хуурай уларилтай, тала газартай зонодо уһалагдадаг сабшалан, таряаланда үтэгжүүлгэ һайнаар оруулбал, ургаса дээшэлдэг байна. Иимэл ушарта гаргашаһан мүнгэн ашаяа харюулха. Илангаяа манай эндэ зунай хура бороодо дүтэлүүлэгдэн, орой таригдадаг ургамалнуудта минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада аша үрэнь элитээр харагдадаг. Хура бороогой һайса ороходол үтэгжүүлгэ ургасада һайнаар нүлөөлнэ бшуу. Пропашной ургамалнуудай зуруу хоорондохиие элдүүрилхэдээ нэмэлтэ тэжээл болгон үтэгжүүлгэ оруулхада, ехэ ашаг үрэтэй байдаг гэжэ республикын туршалгын эмхи зургаануудай, түрүү колхоз, совхозуудай дүн дүршэл харуулна.

Үтэгжүүлгэ зүбөөр оруулха тухай хэлэхэ зуураа, ажахынуудай агрономууд ургамалнуудай ямараар ургажа байһаниие ажаглан, ямар хүрьһэтэй газарта үтэгжүүлгэ хэды шэнээн оруулхада ямар ургасын абтаһые ... дэглэжэ байха зэргэтэй. ... най эндэ һалхинда ... дэг хүрьһэтэй газар ... рилхэдээ шорой доронь ... миагай уһа оруулхада ашагтай гэжэ ажаглалта ... руулна. Жэшээлхэдэ, ... ондо «Сельхозтехника» ... дэлэй аймагай отделе... хүрьһэ урбуулангүй эл... рилхэ КПП-2,2 түхэлэй ... хеэрэлгээр аммиагай ... оруулхын тулада 6 тра... тай отряд байгуула... Энэ отряд 850 га талм... аммиаган уһа оруулба. ... тоодо Тельманэй нэрэ... совхозой 340 га шэни... талмайда гектаран 4 ц... аммиагай уһа оруулагд... байгаа. Үтэгжүүлэгдэһэ... талмаин гектар бүриһө... центнер шэнисын ... хуряагдаа. Үтэгжүүлэг... талмайһаа гектарай 3,5 ... нер ургаса абтаһан ... Тингэжэ 1.360 центнер ... мэлтэ ургаса абтаһан ... но. Ургасын дээшэлэ... ашаар 11.460 түхэриг ... олзо оруулагдаа.

Сабшаланда, кукурузын ... гасада аммиагай уһа, ... садшье минеральна ... жүүлгэ оруулхада ... ехээр дээшэлдэг.

Колхоз, совхозуудта ... ряалан, сабшалан дээрэ ... жүүлгэ оруулһанай һүү... ургасань хэды шэнээн ... мээб гэжэ зарим агро... дан элирүүлдэггүйнь, ... хэдэ ургасые тусгаар ... хэлдэ абадаггүйнь хал... маар. Саашадаа ажахы... дай хүтэлбэрилэгшэд, ... гэжэлтэд энэ асуудалда ... анхаралаа хандуулха ёһо... Минеральна үтэгжүү... ехэ ашаг урэтэй байхын ... лада тэрэниие бодомж... гоор, газар газарайнь ... һэндэ тааруулан, зүб ... моор оруулха шухала.

Аймагай ажахынууд ... ральна үтэгжүүлгэеэ ... гаар. Һаланаар «хадаг... Сэхыень хэлэхэдэ, манай ... магай ямаршье а... үтэгжүүлгэ хадагалха ... гаар склад байхагүй, ... данашьегүй.

Аммиагай уһа хадаг... хэрэг баһал хангал... Аммиагай уһа буруугаа... дагалһан дээрэһээнь ... химическэ шэмэ шанараа... иэ. Кировэй нэрэмжэ... хоздо, Ленинэй нэрэ... колхоздо таряаланда а... ган уһа оруулхаданьшье... тэй аша урэ абтаагүй, ... сал мүнгэн хии гаргаш... даа.

Тарилгын болзор ... яһала хөөрэлдөөн ... Энэ асуудалые шиидха... нютагай эрхэ байдалые... гай уларилые хараада ... тус тустань хаража ... гэлсэдэгбди. Ороһото ... малнуудые манай эндэ ... 1-нэй һүүлээр тарихада ... рэ байдаг гэжэ үнгэрһ... лэй ажаглалта хар... Ороһото ургамалнууд... рихада май һарын түр... хахад эгээл таатай б... болоно, харин обёос... мээн тарихада энэ ... хоёрдохи хахад яһала ... юм. Мүнөө горох тарих... зор тухай нэгэ хэдэ... хэлэе. Үнгэрэгшэ жэлэ... ехэнхидээл май һарын ... шын хахадта горох т... байгаабди. Тиихэдэ ... ёһоор ургадаггүй, наб... оройдоол 20 сантимет... дэртэй байдаг һэн. Ү... шэ жэлдэ майн 15-һаа ... лотор горох тарижа т... бди. Тэрэнэй ургасань ... раггүй дээшэлээ. ... Марксын нэрэмжэтэ ... до гектарай 15 центне... са хуряагдаа. Тиихэдэ ... сэсэгые майн 20 һо... болотор тариха болзо... харалаа хандуулмаар ... һанахаар.

Энэ жэлдэ Тельма... рэмжэтэ, Химнын со... та, Ленинэй, XX па... дын, Карл Марксын ... жэтэ колхозуудта 150... га паарта түрүүшын ... лосэй ургамалнууд... ряабди. Энээнэй аш... мэтэ тэжээл ехээр ... зэргэтэй.

А. ТАЙ...
Сэлэнгын аймагай ... ажахын управл... ахамад а...

Шахтернуудай ажаһуудаг Гусиноозерск хотын түхэл шарай жэл ерэхэ бүри хубилна. Гудамжануудаарнь олон дабхар гэрнүүд эли татан жэрылдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ баригдажа байһан гэрнүүд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото

АЖАЛАЙ ШАНАР ШАЛГАХА КОМИССИ

Энэ жэлэй июниин 1-һээ 1977 оной январиин 1 болотор түмэр замай станцинуудай хүдэлмэри шалган хараха тусгаар комиссинуудые эмхидхэхэ гэһэн шиид хэбэри СССР-эй Зам харилсаанай министерство, профсоюзай ЦК гаргаба.

Түмэр замаар ехэ ашаан шэрэгдэнэ. Арадай ажахыда хэрэгтэн ашаа һаатуулангүй шэрэхын, вагонуудай эрьесые түргэдхэхын тула юу хэхэ ёһотойб? Социалис мүрысөө хайшан гээд эмхидхээ һаа, ашаг үрэ ехэтэй байхаб. 1976 оной уялга ямараар дүүргэгдэнэб. Эдэ асуудалнуудта харалгын комиссиин гэшүүд харюу бэдэрхэ, өөрын дурадхалнуудые оруулха юм.

Түмэр замай станцинуудай, локомотивна болон вагонно депонуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд харалгын комиссинуудта хабаадалсаха юм. Энэ комиссиин гэшүүд түсэбэй дүүргэлтые, ажал хүдэлмэриин шанарые сүм шалгаха.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын от... дэргэдэ харалгын ... эмхидхэгдээд, ажалаа ... бэ. Һайн шанартайга... лаа хэжэ, һара бүри... бари амжалтатайгаар ... гэһэн, угтамжынгаа ... дые бэелүүлһэн ... дай коллективүүд ... мүрысөөндэ илаһанда... логдожо, урмашуул... юм. Һайн үрэ дүн ... коллективүүд СССР-... харилсаанай министе... профсоюзай ЦК-гай ... хүртэхэ байна.

М. СОЛОМЕНН...

ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

(Түрүүшын 1-дэ нүүртэ).

[illegible] амгалан [illegible] болохо гү [illegible] сэрэгэй баазанууд [illegible] байһан шэгээрэ [illegible] үшөө шэнэ байһан [illegible] гэһэн асуудал [illegible] Союзда хамаагүй байна. Энээндэ манай [illegible] тон тодо. [illegible] Советскэ Союзай [illegible] баазанууд үгы [illegible] баазануудые бари [illegible] һанадагшьегүй [illegible] мэдүүлээ һэмди. [illegible] Штадуудые мүн [illegible] урьяа һэмди, [illegible] тон тодо харюу [illegible].

[illegible] түбһин тон шухала [illegible] асуудалнуудые [illegible] замуудые бэдэрхэ [illegible] Советскэ Союз [illegible] доошо [illegible] хүсэлэнтэй байна. [illegible] амгалан тайбан, [illegible] байдалай түлөө, [illegible] Азиин гүрэнүүдэй [illegible] хүсөөр амгалан бай [illegible] хэрэгтэ зорюу [illegible] ямаршье дураа [illegible] бидэнэр дэмжэнэбди. [illegible] политикада хүү [illegible] гүрэнүүдэй үүр-

[illegible] Советскэ Союз һаншална түү [illegible] түлөө тэдэнэй [illegible] хэлбэришэгүйгөөр дэм [illegible] Уласхоорондын [illegible] зөөлэрүүлхэ хэрэгтэ [illegible] мүнөө ехэ хуби [illegible] оруулжа байна. Энэ талаар [illegible] зөөлэрүүлхэ [illegible] түлөө [illegible] һайн байһые бидэнэр [illegible] Энээндэ Индиин Республика айхабтар ехэ һуури эзэлнэ. [illegible] зэргэ [illegible] гүримүүд — эб найрамдал ба [illegible] зэргэ [illegible] гүримые бэхижүүлхэ [illegible] давшахай бай [illegible], империализмда, [illegible] колониализмда эсэргүү [illegible] [illegible] бүгэдэн [illegible] байһан [illegible] [illegible] Коломбодо болоһон [illegible] конференциин амжалтатайгаар [illegible] байнабди.

Хүндэтэ [illegible] Танай хүтэлбэри [illegible] Индиин [illegible] [illegible] партиин [illegible] индустриж [illegible] экономико [illegible] [illegible]

лэй сектор байгуулха гэһэн хараа шугамайтнай холын хараатай байһанаа ажабайдалаар тодорхойлогдобо. Имагтал иимэ хараа шугамай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Инди дэлхэйн политикэдэ тон шухала үүргэ дүүргэдэг хүсэтэ гүрэн боложо шадаа. Сүлөөлэгдэһэн Индиин агууехэ ерээдүй тухай Совет гүрэнние байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэн сэсэн мэргэн үгэнүүд мүнөө бодотоор бэелүүлэгдэжэ байна.

Олон янзын орёо асуудалнуудтай иимэ томо гүрэн болохо Индиин хүгжэлтынгөө замаар урагшаа дабшажа ябаһан ушар хадаа ямар ехэ хүсэл оролдолгонууд хэрэгтэн байгааб гэжэ совет хүнүүд ойлгожо байна. Тиигэдшье шэнэ Инди хадаа мүнөө гадаадын хүсэнүүдэй зүгһөө элдэб муушалалгын сагаалса байһан зандаа, энэ агууехэ гүрэнэй бэеэ даанхай, хүгжэлтын замаар дабшажа ябаа хараа шугамтайнь эдэ хүсэнүүд яашье эбсэхэ аргань үгы.

Дотоодын ба гадаадын хархис хүсэнүүдтэ Танай правительствын эсэргүүгээр бэелүүлжэ байгаа үйлэ хэрэгүүдые СССР-тэ бүри мүнөө ойлгожо байна. Эдэ хүсэнүүдэй добтолгодо ороходо гэһэн һадалгэнүүд Индиин демократическа бүхы хүсэнүүдэй зүгһөө арид шууд харюу сохилтонуудаар угтагдаба.

Танай правительствада, Индиин ажалша, бэлиг ехэтэ арад зондо шэнэ шэнэ амжалтануудые хүсэнэбди. Советскэ Союз хадаа эндэхэг арад зоной эгээл найдамтай нүхэр байгаа, саашадаашье байха юм гэжэ энээтэй дашарамдуулан, үшөө дахин дабтахысмнай зүбшөөгыт. Хүн түрэлтэнэй эб найрамдалай ба хүгжэлтын түлөө манай оронуудай арадуудай хамтын хүсөөр тон ехэ юумэ хэжэ болохо гэжэ биһэ найданабди.

Совет-Индиин хани барисаанай модон шэнэ шуулээр дэбтэжэ, улам һалбаран бүхэжэжэ байг лэ!

Госпожа Премьер-Министр Индира Гандиин хани барисаата Индиһээ ерэһэн бүхы айлшадай, агууехэ эндэхэг арадай элүүр энхын түлөө хундага үргэхыемни зүбшөөгыт!

• • •

Удаань Индиин Республикын Премьер-Министр Индира Ганди үгэ хэлэбэ.

Индира ГАНДИИН хэлэһэн үгэ

[illegible] эрхэтэ г-н Генеральна секретарь Брежнев, [illegible] эрхэтэ г-н Түрүүлэгшэ Подгорный, г-н Түрүүлэгшэ Косыгин, [illegible] ба господанар.

[illegible] минии уулзажа [illegible] энэ урялалайтнай тү [illegible] нарта баяр хүргэнэб. [illegible] эртүүр ерэхэ аргагүй [illegible] шаналнам. Үнэн [illegible] уттаһанайгнай тү [illegible] тушаа, Индиин арад [illegible] Танад дээдэ эрхэтэ [illegible] элүүн үгэ хэлэһэндэ [illegible] сэдьхэлээ хүдэлгэн [illegible]

[illegible] Союзда социа [illegible] бии болоһон, бэхи [illegible] ушар дэлхэйн түүхын [illegible] тодорхойлһон шуха [illegible] хала эрхэ нүхэсэл [illegible]. Революциин дэл [illegible] үзэл суртал нии [illegible] гүрим байгуул [illegible] хүнүүдэй ухаан [illegible] гэрэлтүүлээ. Про [illegible]ность, науки болон [illegible] хүгжөөлгэдэ зам [illegible] дэлхэйн шэнжэлэл [illegible] түйлаһан Советскэ [illegible] гайхамшагта ам [illegible] хадаа үндэр [illegible] зорилгоор, сэсэн [illegible] зорижоһон [illegible] өөрынгөө хүсэ ша [illegible] ямар ехэ юумэ түй [illegible] байһанайнь [illegible] үльгэр [illegible]. Танай дүршэл [illegible] түйлалтанууд хүгжэжэ [illegible] оронуудта политикэ [illegible] экономическа бэеэ даан [illegible] бэхижүүлхэ та [illegible] ехэ хүдэлмэри [illegible] бидэ бүгэдэндэ [illegible] үүргэ дүүргэ.

[illegible] Союз олон тоото [illegible] дабаха, [illegible] зорилгонуудые [illegible] добтолгоо [illegible] баатай болоһон [illegible] үг зорилгые [illegible] ашатуһада совет [illegible] хубита эб [illegible] үзэл [illegible] ба эрмэлзэдэг бай [illegible] тодорхонлно. Дайнай [illegible] бэе дээрээ [illegible] үзэһэн арад тэрэ [illegible] шададагын ойлго [illegible] хомон бүхэн [illegible] — эхын дур [illegible] тарадаг юм [illegible] Кулиев тон [illegible] байна. Дайн [illegible] түрэлтэнэй баяли [illegible] бандаргана тиин [illegible] эб найрамдал [illegible] тухэнэ. [illegible] революциин [illegible] Ле [illegible] декрет соо [illegible] 20-ндо [illegible] эб найрам [illegible] болэй. Эб [illegible] амгалан бай [illegible] хангаха эрмэлзэл [illegible] Советскэ Союзай ба [illegible] сэнтэй дээрэ [illegible] ехэ [illegible] Индиин арадта [illegible] ба амгалан [illegible] эрмэлзэ [illegible] эзэн дэ [illegible] мүн.

[illegible] дураар ажаһуу [illegible] оронуудай [illegible] — эб [illegible] түрүүшын тон шу [illegible] мүн. Тии [illegible] эб найрамдал [illegible] хоорондоо [illegible] юм. Политическа [illegible] манай [illegible] болохоһоо [illegible] орше [illegible]

байха тухай дүримэй Индиин философи [illegible] тоолодог байһан юм. Энэн тушаа Джавахарлал Неру иигэжэ [illegible] юм:

«Үнэн зүб ябадал али нэгэн оронои гү, али ганса арадай дахан [illegible] бэшэ. Тэрэ хадаа бүхы юумэ [illegible] ганса хүнэй [illegible] хаар [illegible] тон олон ондоо зүйлнүүдтэй юм. [illegible] үнэн сэхэ байха [illegible], арад бүхэн, орон бүхэн дүршэл ба алдуугаа [illegible] хохидол ба бодото ябуулгын ашаар түр [illegible] ба алдуунуудаа [illegible] дүршэлөө [illegible] тодорхойлхо хэрэгтэй. Иимэтэл нигэ [illegible] тэдэнэр урагша байна. [illegible] ба [illegible] байлаа, тэдэнэр хэзээдэшье [illegible] шадагүй байһан [illegible]».

Бэедээ [illegible] сэхэ байха [illegible] өөрынгөө [illegible] байха гэһэн шууд сэхэ эр [illegible] бүлэгнүүдтэ хабаадахагүй гэһэн үзэл бодолдо үнэн сэхэ бай [illegible] Инди хадаа бэеэ даанхай байдалые [illegible] түрүүшын томо, сагаан бэшэ колони байһан юм. Бэеэ даанхай байдалые Индиин түйлаһан [illegible] колониализмын үе [illegible] болоо. Тиихэдээ [illegible] ябуулга архилхо манай эрхэ сүлөөе, [illegible] хэбэри абаха эрхэ сүлөө [illegible] амгалан [illegible] дээрээ [illegible] абаха байгаа гүбди. Сэрэгэй талаар уял [illegible] байха ябадалые [illegible] гаража, [illegible] байгуулхы [illegible] хүсэ шадалаа [illegible] хэрэгтэй байгаабди. Бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэл бэе мүнөөшье үнэн зүб хэрэг гэжэ уласхоорондын байдалай һүүлэй түүхэ [illegible] дүршэл [illegible] гэршэлнэ.

Советскэ Союз бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй [illegible] манай политикые [illegible] холо [illegible] харуулаа. Эб найрамдал, хани барисаан ба [illegible] харилсаан тухай манай договор соо бү [illegible] бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй [illegible] тэдэн манай политикые хүн [illegible] байһан [illegible] тодоор [illegible]. Тиигэжэ [illegible] политика хадаа бүгэдэ нийтын эб найрамдал байгуулха шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ Советскэ Союз батална.

Ази, Африка болон Латин Америкын арадуудай национальна тэмсэлдэ Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр шууд сэхэ дэмжэлгэ хүргэнэ, хүргэжэ байдаг. Өөрынгөө политикые бэелүүлхэ гүрэнүүдэй эрхые дэмжэнэ. Ондо ондоо үзэлтэй, ондо ондоо үзэл суртал баримталдаг хүнүүдэй суртал [illegible], хүгжэлтэ байһан түлэ [illegible] бүгэд ехэ юм. [illegible] түхэлдэлтэй байна. Тэрэнэй хойшолон [illegible] бүгэдэ нийтын [illegible] бахын түлэ [illegible] [illegible].

Эб найрамдалай болон харилсаанай ашаг туһада ньүү [illegible] түршэдэ Генеральна секретарь г-н Брежневэй өөрынь ба совет хүтэлбэрилэгшэдэй [illegible] олон янзын [illegible] бидэнэр [illegible] харадаг байдагбди. Тэрэ [illegible] Хельсинкидэхи декларацияар

[illegible] эдэ үлэрнүүдтэ Европодо хани харилсаанай орьон байдалаар тодорхой [illegible]. Инди түгшүүрилтэ байдалай һуларалгые амаршалан, хүндэлнэ. Теэд мүнөө [illegible] байдал зарим тэды түршэлгэдэ дайрагдана ха. Тэрэниие тогтоонижорууулжа, бэхижүүлжэ, дэлхэйн бусад районуудта тараахаа шухала. Зогсоолтогүй ябадал болохо шухала. Харбаа зүришалдаатай, эб найрамдал һанааргаха аюултай районуудай байһан сагта амгалан [illegible] тогтуурилтан байжа шадахагүй.

Колониализмһаа тэрэнэй хойшолонгуудһаа [illegible] үни туйлһан, мүнөө үимөөнүүд болон [illegible] ябадалһаа хохидожо байһан Ази хани харилсаатай амгалан байха байдалые [illegible] ехээр хүсэнэ.

Танай үзэл сурталай, үг [illegible] шажанай [illegible] тиимэ [illegible] тэрэ дэлхэйн бусад районуудые [illegible] хохидолтой байдаг. Тэрэнэй урда байһан зорилгонуудшье олон ондоо юм.

Мүнхаг байдалые харал [illegible] усадхажа болохогүй. Тэрэниие [illegible] аргаар [illegible] болохо юм. Эб найрамдал хамгаалха [illegible] уласхоорондын хүсэлэл [illegible] гаргахын хажуугаар орон бүхэн [illegible] ябадалые хорооһо, һайн һайхан хүсэлэлые үргэлжэ байха [illegible]. Манай бүхы хүршэнэртэй харилсаагаа һайжаруулхын ашаг туһада минии правительство сэхэ шууд хүдэлөө, [illegible]. Энэ пайн хэрэгтэ уласхоорондын нагадал [illegible] хэхэ бэшэ, харин [illegible] бидэнэр наидабди.

Азиин оронуудай хоорондохи харилсаануудта амгалан хани харилсаан, бэе бэеэ ойлголсохо ябадал, һайн хүршэ [illegible] харилсаанай байгуулалтые Советскэ Союз [illegible] сэдьхэлһээ хүсэнэ. Советскэ Союз — агууехэ орон байхаһаа гадна, тэрэнэй ехэ хубинь Азида оршодог орон мүн. Тиимэ дээрэ һаа манай хоёр орон Азида тогтууриһан байдалай, бэе бэеэ ойлголсохо байдалай бэхижэхыень хамтаараа дэмжэнэ. Түгшүүрилтэ байдалые анзажа һуларуулга тон хэрэгтэй зүйл [illegible]. Мүн Европодошье түгшүүрилтэ байдалай һуларуулгын түлэ [illegible] һуларалга хэрэгтэй юм.

Бэеэ даанхай, нэгэдэмэл, [illegible] сүлөөрһэн Вьетнамай бии болоходонь баяртайбди. Агууехэ, шэлэн [illegible], нугаршагүй хүтэл бэрилгэтэ байһан Хо Ши Минэй бүхы ажабайдалайнь [illegible] Индохитайда дайн сэрэг болоһон ушар эб найрамдал эрхэ сүлөөтэй хүсэнүүдэй шухала шухала илалта. Азиин түүхэдэ ехэ удхатай [illegible] болоһон байна. Вьетнамай арадтай бүри нягта холбоо ба [illegible] байгуулхые бидэнэр [illegible] түрэ [illegible] [illegible] арадтай [illegible] ябуулгата [illegible].

[illegible] эрхэ [illegible] уласхалай [illegible] — хүн түрэлтэнэй [illegible] һала

лаггүй хоёр дайсадынь мүн. Дайн сэрэгэй һандаргахы хойшолонгуудые үзэһэн хүнүүд буу зэбсэг хураахын аргаар эб найрамдал түйлэхые эрмэлзэнэ. Үнырал ядарал үзэһэн хүнүүд хүгжэлтын ашаг туһада эб найрамдал тээнэ эрмэлзэнэ. Хүгжэлтэ, буу зэбсэг хураалга хоёр бэе бэеһээ таһаршагүй.

Нийтын амгалан байдалай ба дэбжэлтын ашаг туһада ондо ондоо политическа үзэл суртал баримталдаг, ондо ондоо нийтэ-экономическа байгуулалтатай арадуудай хамтаараа ажаллажа бай[illegible] һанай гайхамшагта жэшээ хадаа манай оронуудай хоорондохи хани харилсаан болоно. ЮНКТАД-ай [illegible] эмхидхэл дотор һайшаалтай жэшээ гэжэ манай хани харилсаан тухай хэлэгдэнэ. Бидэнэр [illegible] түрһөө Советскэ Союзай туһаламжые, тоогобишье ба олон янзынишье талаар, онсо [illegible] нэнэбди. Энэ туһаламжа ба[illegible] даа гүрэнэй хүнд промышленность байгуулгада Индиин бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлгэдэ туһалаа. Хамжэлтаараашье, аша бүринтоо талаарашье манай экономическа, худалдаа наймаанай харилсаан хэлбэришэгүйгөөр ургана. Манай экономическа харилсаанай ургэлжэ байһан туһа хани харилсаанай бүри шэнэ замуудые [illegible] һабаринуудые саг үргэлжэ [illegible] байха хэрэгтэй. Манай хани харилсаанай хүгжэлтэдэ зөөс [illegible] хүнүүд худалша байгаа.

Манай хани барисаан [illegible] сагай туршалга гараа. Манай эгээл хүнд хүшэр сагта бидэниие ойлгоһон ушараа [illegible] Индиин арад сананай. Индиин Республикатай нягта политическа, экономическа хани харилсаатай байлгадаа хадаа манай саг үргэлжын хараа шугам мүн гэжэ КПСС-эй XXV съезд дээрэ дээдэ эрхэтэ Генеральна секретарь Брежневэй [illegible] тодоор хэлэһэн үгые Индиин арад халуунаар угтаа.

Инди - совет хани харилсаанай байгуулагдаһан үндэһэ һуури бата бэхи юм. Бидэнэр саашадаашье тэрэниие бэхижүүлжэ байнабди. Партиингаа правительствынгаа холын хараатай, ашаг үрэ ехэтэй хүтэлбэри доро урагшаа дабшажа ябаһан, саашанхи амжалтануудые түйлахыень совет арадта хүсэнэбди.

Дээдэ эрхэтэн, дангинар ба господанар! Совет арадай элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ дээдэ эрхэтэ Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй, дээдэ эрхэтэ Түрүүлэгшэ Подгорный ба Түрүүлэгшэ Косыгинай элүүр энхын түлөө, энэ зал соо байлсаһан совет арадай бусад хүндэтэ түлөөлэгшэдэй элүүр энхын түлөө, агууехэ совет арадай сайн [illegible] дэбжэлтын һайн һайхан байдалай ба һалбаран мандахын түлөө, инди-совет хани барисаанай саашанхи хүгжэлтын түлөө хундагануудаа үргэхыетнай гуйнаб.

Л. И. Брежневэй, Индира Гандиин хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалганууд болоһон байна.

(ТАСС).

[illegible]АН БАЙДА[illegible] [illegible]ША ТУҺАДА

[illegible] оронуудай арадай [illegible] байдалда [illegible] үдэр Индиин ба [illegible] Союзай [illegible] [illegible]

бэшэгдэнхэй гэжэ Калькуттын «Амрита базар патрика» газетэ бэшэнэ. Энэ хадаа хоёр оронои хоорондохи заншалта хани барисаае бэхижүүлгэдэ шэнэ шата нээһэн эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай 1971 ондо багалагдан абтаһан договор, эндэхэг-совет харилсаае шэнэ, бүри үндэр дээдэ шатада гаргаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 1973 ондо Индидэ ерэһэн ушар болоно. Индиин Премьер-Министр Индира Гандиин хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод байһаниинь айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ эндэхэг арад тоолоно.

СССР хадаа Индиин эгээл үнэн нүхэр хододоо байгаа, мүнөөшье байһаар гэжэ газетэ бэшэнэ.

(ТАСС)

Буряадай мэдээжэ поэт Чимит-Рэгзэн Намжилович Намжилов таби наһа хүрэбэ. Теэд хүнэй наһан гансахан лэ жэлнүүдээр тоологдодог бэшэ, арад зондоо ашаг туһатай ямар ажал хүдэлмэри хэбши, имагтал энээгээр хүнэй наһан тоологдодог гэшэ бээ.

Чимит-Рэгзэн Намжилов өөрынгөө наһые эдир залуугаа хойшо Буряадай уран зохёолтой холбожо, энэ шэнэлгэ алдан хубилшагүй, жэлһээ жэлдэ бүри даасатайгаар ажаллажа, таби наһа наһанайнгаа алтан богоһо алхажа ябана гэжэ урма [illegible] гаар тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

«Сэлэм үдэр» гэһэн шүлэгүүдэйнгээ түрүүшын ном 1953 ондо хэблүүлһэнэй хойно «Талын булаг» (1956), «Алтан улы» (1958), «Ташкентын дэбтэр» (1960) гэһэн согсолбори бэшэһэн, 1964 ондо «Эхын зүрхэн» гэһэн поэмэ, 1973 ондо «Түүбэри шүлэгүүдые», 1975 ондо «Сүхэ-Баатарай орондо» гэһэн ном гаргууһан түүхэтэй. Чимит-Рэгзэн Намжилов КПСС-эй гэшүүн, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, мүнөө «Байгал» журналай ахамад редакторай орлогшоор ажаллана.

Манай буряад нютагуудта [illegible] һаруул гэгээн [illegible] сасаран байха үедэ 1926 оной июниин 10-да Шэтын областиин Агын буряад национальна округой Тарбагатай нютагта түрэһэн Чимит-Рэгзэн Намжилов бүхы буряад үхибүүдтэл адли багашар байһаа хойшо эрдэм һургуулиин харгы дахаһан. Хүдөө нютагуудта хамтын ажалые хүсэжэ [illegible] жэлнүүдые эршэмтэйгээр һуба раба. Чимит-Рэгзэн Намжилов классһаа классда орон бэрхэжэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ түрэл колхоздоо ажаллаа, комсомолой райкомой секретарёор хүдэлмэри [illegible], Совет Армида алба хэбэ.

Дайнай һүүлээр Чайковскиин нэрэмжэтэ театральна училищида һуража байгаад Чимит-Рэгзэн [illegible] училищида [illegible] [illegible] Дамдин [illegible] Чимит-Рэгзэн [illegible] 1950 ондо багшанарай институдта хамта [illegible] хани нүхэд болоо һэмди. Хамтын [illegible] байһан [illegible] шүлэгөө уншадаг, уран зохёолой асуудалаар хөөрэлдэдэг, арсалдадаг бэлэйбди. Тиихэдэ Чимит-Рэгзэн Намжилов [illegible] байха үедэ «Буряад үнэн» газетэ [illegible] байгаа. Шүлэгүүдээр [illegible] олон дэбтэрнүүд

тай һэн. Зохёол [illegible] Чимит-Рэгзэн ехэл [illegible] хандадаг [illegible] шүлэг болоо [illegible] ганса [illegible] «Буряад үнэн» газетэдэ [illegible] жэлнүүдынь Ч. Намжиловта шүлэг зохёолгын [illegible] ехэхэн [illegible] болоһониинь дамжаггүй. Энэ үедэ тэрэ өөртөө тон шангаа эрилтэ табижа, шүлэг зохёолой мэргэжэл шадабари эршэм тэнгэр шудалһан юм.

Шүлэг зохёолдоо үндэр эрилтэтэйгээр хандаха [illegible] гэшэ Чимит-Рэгзэн Намжиловай өөрэ онсо шэнжэ болодог гэжэ хэлэхэ байнаб.

Буряад хэлэнэй баянииг тухай, түрэлхи хэлээ уран зохёолдоо зүбөөр хэрэглэхэ тухай Ч. Намжиловай бэшэһэн «Шүлэгэй нүхэртэ» гэһэн шүлэгэй удаадахи мүрнүүдые огто мартагшагүйб, шүлэг зохёолдо эрилтэ ехэтэйгээр хандадагайнь шанги, гансашье залуу бэшэ [illegible] бэшэ, мүн [illegible] уран зохёолшодто һургаал болохо зүйл гэжэ һанажа ябанаб:

Эхын һүнэй һайхан
амтантай
Эльгэ зүрхэндэмнай
орожо шэнгээшэ
Түрэл хэлэмнай
бултында гамтай
Түрбэлгүй нангин баялиг
гэшэ.
Сэлмэг үдэрэй наранһаа
элшэтэй
Сэдьхэлдэ урихан зугаа
хүүр олон.
Зосооһоош гараагүй
һаань яаха ушартайб?
Зоной урда өөрыгөө
голо.
Оройдоо ургасын шарай
үзэхэгүй аад.
Ороһо таряа юунда
халлтайб хэрэ?
Олондо хэрэггүй зохёол
бэшэнхаар,
Ондоогоор хоолойгоо
тэжээбэл дээрэ.

Чимит-Рэгзэн Намжилов нэгэ номһоо [illegible] хүрэн рэй [illegible] ургажа, [illegible] дабаарна [illegible] поэт. Алтан [illegible] Ленинние [illegible] ашата [illegible] Мария Александровна Ульяновагай [illegible] рюулһан «Эхын зүрхэн» гэһэн поэмэнь Буряадай Ленинианада оруулһан поэдэй ехэ хубита гэжэ һанагдахо байна. Ч. Намжиловай «Нэрлив» [illegible] «[illegible]» [illegible] гэһэн шүлэгүүд [illegible] Ле-

лнүүдынь уншагшадай [illegible] зүрхэндэ тон дүтэ, онц [illegible] тодо байха юм

Шэлын ярын
Шэлдэн улаан
Шэнэһэндэл,
Шиндэр гуай
Шэгээр зэдэрэуһ,
Шэнээтэй дорюун
Үргэн талада
Үлгыдүүлэн,
Үдэһэн хадаа
Үбгэн найзын
Сэдьхэл уужам
Сээжэ тэнигэр
Арбан тээһэнь
Алтан туяга—
Аша гушанарынь
Алда хадагаар,
Арьбан хашэгээр
Алтай золгоно.

Эндэ бүхы наһаараа хүдөө хээрэ ажал дээрэ ябажа гараһан, олон аша гушанараараа бээ тойруулһан сэмсэгэр сархюн Шиидэр үбгэнэй дүрэ һаплэмал хүрэг мэтээр гаража ерэнэ. Богдо уулын заповедникта буугай дуу мэдэхэгүй бугануд тухай бэшэнэ гү, Монголой газарай нэрэ тайлбарилһан домог хөөрэнэ гү, али Халхын-Голдо болоһон тэрэ үйлэн дайн байлдаае дурсана гү—хүнэй сэдьхэл зүрхэндэ хадуугдама дүрэ зурагуудые поэт байгуулна.

Табан жэл болошобол лэ. 1971 ондо Монгол орон ошоходоо, Сонгино-Хайрхан уулын хормойдо амаралтын газарта Чимит-Рэгзэн Намжиловай бэшэһэн дууе монголшуудай халта өөрышэлөөд, дуулалдахые шагнаа бэлэйб.

«Хаиилсан гансаш
хаанахинайл ваб.
Халха Монголой гэжэ
дуулааб...» —

гэжэ буряад дууе бодото иллгаарнь татажа байхадань, зоной сэдьхэл хүдэлгэдэг һайн дуунууд арадай шэнжэтэй болошодог юм байна даа гэжэ ойлгоо һэм. Һайн дуун үгэ наһатай, урган замтай байдаг байна даа. Теэдшье дуун болохо һайн шүлэг зохёохо тээшэ тон хүшэр хэрэг гэшэ. Поэтическа үндэр мэргэжэл хэрэгтэй. Буряадаймнай бэлиг түгээдэр ахамад поэт Цэдэн Галсановай бэшэһэн олон шүлэгүүд дуун болоод дуулагдадаг. [illegible] барагсаанинь арадай дуунууд мэтэ болошоходой гэжэ мэдэнэбди. Аха нүхэрэйнгөө хажуугаар Чимит-Рэгзэн Намжилов тон эршэмтэйгээр дуу бэшэдэг. Поэдэй үгэ дээрэ манай композиторнуудай бэшэһэн

нинидэ» зорюулагдаһан эрхим шүлэгүүдэй тоодо ородог.

Нёдондо жэл Буряадай номой хэблэлээр гараһан Чимит-Рэгзэн Намжиловай «Сүхэ-Баатарай орондо» гэһэн шүлэгэй ном уран найруулгынгаа талаар онсо илгарна. Поэт 1967—1972 онуудта Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арад Уласта ТАСС-ай корреспондентскэ таһагые даагшаар ажаллаа. Албан хэрэгээ амжалтатайгаар дүүргэхынгээ хажуугаар шүлэг зохёолдоо үнэн байжа, эхэ дүү Монгол орон тухай, совет-монгол хани барисаан тухай олон шүлэгүүдые бэшэһэн байха юм. Аха дүү монгол арадай ажабайдалые гүнзэгыгөөр шудалжа, уран һайханай үндэр мэргэжэл шадабаритайгаар энэ номоо бэшээ гэжэ онсо тэмдэглэхэ һөөтэй. Хэлэнэй баялигые тон онобшотойгоор хэрэглэһэн, уран һайханай тобоймо дүрэ зураглан харуулһан шү-

дүшэ гаран дуун Буряад нютаггамнай дуулагдадаг. Нилээд олон дуунуудынь арадай дуунууд шэнги болошонхой

Алим жэмэсэн ургалга
Алтан шаргал наранһаа.
Арад олоной жаргалан
Агуу Ленинэй
һургаалһаа...—

гэһэн дууе (үгэнь Ч. Намжиловай, хүгжэмынь Б. Ямпиловай) арадай дуун гэжэ һанахаар уран хэлбэритэй, тодо хурса удхатай. «Сагаан далитан гулабхаа», «Үдыл байна даа...» «Ага тухай дуун», «Шэнэ нютагтам», «Доржуудай» гэхэ мэтэ олон дуунуудынь арад зоной дунда үргэнөөр таранхай.

Чимит-Рэгзэн Намжиловай творчестводо улаан бургааһан мэтээр ургажа ябаһан үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохёолнууд тусхай һуури эзэлнэ. «Энеэдэтэй [illegible] дэбтэр», «Сээжүүдэй хамба» гэһэн шүлэгүүдэйнь номуудые, «Хилэманай [illegible]» гэжэ поэмыень хүүгэдэй литературын эрхим зохёолнууд болоно гэхэдэ алдуу болохогүй.

Түрэл хэлээ, мүн орос, монгол хэлэнүүдые түгэс мэдэхэ тула Чимит-Рэгзэн Намжилов оросой болон совет литературын дээжые ашаг үрэ ехэтэйгээр оршуулдаг юм. М. Ю. Лермонтовэй, Т. Г. Шевченкын, В. Маяковскиин, С. Есенинэй, М. Джалилиин зохёолнуудые буряад хэлэн дээрэ хэблэһэн байна. Поэт илангаяа шунаалтайгаар Монголой поэдүүдэй зохёолые буряадшалдаг. МНР-эй гүрэнэй шангай лауреадууд Ц. Гайтавын «Сүхэ-Баатар», Ч. Лхамсүрэнэй «Хүрин морин» гэжэ поэмэнүүдые түрэл хэлэн дээрэ оршуулжа тусхай номууд болгон хэблүүлээ һэн. Мүнөө үеын монгол поэзиин «Алтан соёмбо» гэжэ антологиие Улаан-Үдэдэ буряадшалжа хэблэхэ хэрэгтэ бэлиг шадабариа, хүсэ шадалаа зорюулһаниинь мэдээжэ.

Поэдэй өөрыньшье номууд ондоо хэлэнүүд дээрэ оршуулагдана. «Эхын зүрхэн» гэжэ поэмэнь, «Сээжүүдэй хамба», «Эмнигые эмээлэлэгшэ» гэһэн шүлэгүүдэйнь номууд ород хэлэн дээрэ Улаан-Үдэдэ, Москвада, «Шүлэгүүд», «Энеэдэтэй [illegible] дэбтэр» гэһэн номуудынь Улаан-Баатарта хэблүүлэгдэнхэй.

Чимит-Рэгзэн Намжиловай мүнөө ямар зохёол бэшэжэ байнаб? Шүлэг, дуунуудые үдэр бүри зохёожо байдагынь мэдээжэ. Һаяхан намда мүнөө үеын байдал харуулһан, эдир наһанай эрьедэ зорюулһан ехэ поэмэһээ бүлэгүүдые уншажа үгөө һэн. Энэнь поэдэй баһа нэгэ барюубшатай томохон захата болохо хараатай.

Ажабайдалай дабаан, уран зохёолой дабаан, хүн ёһоной дабаан. Дабаанай саана дабаан. Чимит-Рэгзэн Намжиловай 50 наһанай дабаан дабагдаба. Теэд урдань баһал үндэр хярануул тобойно. Урда мэтэ урагшатайгаар, [illegible] түрэл арад түмэндөө алба хэжэ, зоригжон [illegible] залитангаар урдахи дабаатай дабаан [illegible] гэжэ үнэн сэдьхэлһээ хани нүхэрөө, Буряадай нэгэ һайн поэдые [illegible].

Гунга ЧИМИТОВ.

ДАБААНАЙ САНА ДАБААН...

(Поэт Ч.-Р. Намжиловай 50-жэлэй ойдо)

Чимит-Рэгзэн НАМЖИЛОВ

СҮХЭ-БААТАРАЙ СЭРЭГШЭД

«Үнэн» сонинои
эгээн арын
дүрбэдэхи хуудаһанда
Үшөө нэгэ нэрэ
хара хүреэтэйгээр
мүнөөдэр гараба.
Үбгэн Тогтохын[1]
уншахада, үзэгынь
булта дабхасалдан
Үгэ боложо үгэнэгүй.
Уйтайгаар тэрэ
газаашаа хараба.
«Хүнэй наһан...
хүнэй наһан..
хүлэгэй арбан харайдал
Хүрэхэгүй шахуу
богони байхадаа
яаһан харамтайб!
Хүрхэгэр хүдэһэн
дэгэлтэй хүбүүд
тиихэдэ ирайлдан.
Хүдэр шамбаншье
ябаалди. Гэдэргэ
сухарнишагүй хабатай».
Үзэхые үзэһэн
үбгэн тэмсэлшын
сохын мянган уршалаа
Үзүүргүй модон
анзаһаар хахалһан
тала шэнгеэр үзэгдэнэ.
Үлэн хооһон,
үгытэй ядуу
ябаһанайнь тэмдэг сараа
Үлэ мэдэг
өөрэ үзэгүүдээр
бэшээтэй байһандал харагдан:
Саһаар бударһан
һахалайнь үзүүр
өөдөө болон хятараад,
Сагаан дээрмэшэдые
сабшан һүрдүүлдэг
Буденный ахые һануулна
Сээжыень бүрхөөһэн
орденуудай гэрэл
наранда хурсаар ялараад,
Сэнтэй үнэтэй
соло габьягайнь
мүнхэ зула бадаруулна...
«Хорото гамингуудые
һамна сохиһоор
Шивээ-Хяагтаһаа түрэзд.
Хоииноһоонь дайлан
намнаха үедөө
хорн гаратаннууд ябаалди.
Хони малаа
харюулжа, маллажа
байһанаа ерэһэн аад,
Холые харахагүй,
үзэг бэшэгш
мэдэхэгүй шахуу бэлэйлди.
Зам харгыгаа
һайн ойлгохогүй
гэшэ ехэ бэрхэшээл.
Заримманай бароной мэхэдэ
тэрэ талада гараадш ябаа.
Зар тунхаг тараажа.
зүб тээшэнь болгохо
бэлэн бэшээ!
Заг дээрэ —
хоёрой хоорондо
хосороошод олон байгаа.
Тэрэ үеын
тэмсэлэй дүлэн соо
шэрэгдэһэн сэрэгшэд
Тиимэшье олон зуу
үлдөөгүн аад,
энэ нэгэниинь хорооо.
Тэдэнэр бүгэдөөрөө
юрын тэдхэбэрндэ
гараһан улад бэшэ,
Гэсэмгэн хатуугаар
жагсаалда ябаһаар
түүхэ домогто оробо
Ухаа Хонгороо
унанхай ударидагша
ехэ Сүхэ-Баатарнай
Урдамнан мүнөөшье
гүнлгэжэ ябаһан
шэнгеэр намда һанагдана,
Улабар хүрин
шарантан, шаб
гэмэ шамбай жанжамнай
Ухаатай сэсэн
үгөөрөө урмашуулан,
урялан хүтэлһэөр харагдана.

[1] Хубисхалай ахамад тэмсэлшэ МНР-эй Арадай Ехэ хуралай депутат.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛНУУДААР...

КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын материалнуудые хүн зоной дунда тайлбарилан нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Институдай теоретическэ бүхы табан семинарта «КПСС-эй XXV съезд — манай партиин болон арадай ажабайдалдахи политическэ ехэ удха шанартай хэрэг мүн», «Уласхоорондын байдал ба КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулга», «Юһэдэхи табан жэлэй дүнгүүд болон партиин экономическа политикын гол зорилгонууд» гэһэн темэнүүдээр хэшээл үнгэргэгдөө.

Мүн институдай пропагандистнуудай бүлэг гэритэй ажал ябуулна. Энэ бүлэг хадаа 12 коммунистһаа бүридэдэг юм. Бүлэгэй гэшүүд нариин сэмбын комбинат, модо болбосоруулдаг ба мебель хэдэг комбинат, мель-комбинат, 1-дэхи СМУ, 162-дохи ПМК, силикатна завод гэхэ мэтэ предприятинуудай хүдэлмэришэдтэ съездын материалнуудаар лекцинүүдые уншаа.

«Знание» бүлгэмэй нийтын эрдэмэй институдтахи бюро съездын материалнуудаар уншагдаха лекцинүүдые бүрилдхэлдэ абажа дүүргэбэ. Институдай научна хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгэй ажалшадта лекцинүүдые уншахаяа хэдэн удаа республикын аймагуудта гаража ерээ.

НИИТЫН ЭРДЭМЭЙ ИНСТИТУДТА

ҮНДЭР ХЭМЖЭЭНДЭ

«Хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалда партиин саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэ, тэрэнэй хүтэлбэринһы ажал ябуулгын үүргэ дээшэлүүлгэ тухай XXV съездын шиидхэбэри» гэһэн темээр теоретическэ конференци үнгэргэгдөө һэн. Тэндэ хэдэ хэдэн шухала темэнүүдээр элидхэлнүүд шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Бүхы элидхэлнүүд һайн сэгнэлтэ абаа. Илангаяа эрдэмтэд С. Б. Будаев, М. П. Хомонов гэгшэдэй элидхэлнүүдые онсо тэмдэглэмээр. Съездын материалнуудые үргэн олон арад зоной дунда нэбтэрүүлхэдээ, пропагандын бүхы арга онол нэгэ мүһэн хэрэглэхэ тухай онсолон тогтоһон байна.

ҺОНИРХОЛТОЙ ТООСООН

Залуу археолог, түүхын эрдэмэй кандидат П. Б. Коновалов өөрынгөө хэһэн малталганууд тухай һаяхан хөөрэжэ үгэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, нүхэр Коновалов Хяагтын аймагта Ильмова Хүнды гэжэ газарта эртэ урдын гуннуудай хадагалһан хүүрэй газарые хэдэн жэлэй туршада малтан шэнжэлһэн байха юм. Эрдэмтэ хөөрэхэдөө тэндэһээ олоһон зүйлнүүдээ, элдэб зурагуудые харуулан тайлбарилжа үгэлэнинь бүри һонирхолтой байба. Мүн тэндэ буулгагдаһан үнгэтэ диапозитивүүдые харуулаа.

Энэ малталга хадаа эрдэм наукын хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байна.

А. СОДНОМОВ.

РЕПОРТАЖ

ЦИРКЫН ГАЛНУУД ЯЛИТАРБА

Москвагай «Старт» гэжэ нүүдэл цирк нёдоондо намар манайда айлшаар ерэжэ, галнуудаа носоогоо һэн. Үнгэрэгшэ намар болон энэ хабартаа циркын артистнууд 50 дахин наада табихадаа, уран бэлиг, мэргэжэл шадабаритайгаа республикын улад зонине танилсуулба. 75 мянга гаран хүн цирк хараһан байна.

Гадна, эдэнэр манай Буряад ороной промышленна предприятинуудай коллективүүдтэй, Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадтай, пионернүүдэй байшанда үхибүүдтэй уулзажа, омогорхол баяр түхөөһэн, мүн эдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ мартагдашагүй дурасхаал үлөөһэн байха юм.

... Уржын саада үдэшэ «Старт» гэжэ нүүдэл циркын оршондо хүн зон олон, шаг шууяатай байба. «Үлүү билеттэй гүт?» — гэһэн асуудал алхам бүхэндэ шахуу дуулдана. Теэд энэнь гайхалтайшье бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ удаша циркын манеж һүүлшынхиэ яларха байгаа.

Үдэшын 7 час 30 минутта циркын артистнууд хүндэтэ гэрэлтүүлэгдэһэн манеж дээрэ гаража ерэбэ. Партиин обкомой соёлой таһагай инструктор Н. Ю. Мадуев «Старт»-ын артистнуудые халуунаар амаршалаад, ажалдань амжалта түйлэхые хүсэбэ.

Удаань республикынгаа хүн зонине хангаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһананиинь, уран бэлигэйнь түлөө циркын артистнуудта партиин обкомой, горком болон городской түйсэдхэхэ комитедэй, Культурын министерствын Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

Энэ үдэрэй наада эхилһэн гимнастнууд Руслан Варакин, Анатолий Сафонов хоёрой мэргэжэл шадабари сутларагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Иван Черенцовой һургаһан хэб нохойнуудай элдэб номернуудые гүйсэдхэхэдэнь, үбгэн залуу илгадгүй урмашан бахархаа.

Жонглернууд аха дүүнэр Кудаковтоной, һэнжэлдэһэн шабын түмэр дээрэ наада харуулдаг Владимир Кореньгэй, Ольга болон Александр Черенкэтэнэй манеж дээрэ гаража, уран бэлигээ харуулхадань, хүн зон нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байха юм.

Ардамас Дудакчанай хүтэлбэри доро нарата Арменииһээ ерэһэн аилшад-акробадууд айхабтар шураи солбон, уян нугархай, бар хүсэтэй байһанаа харуулба.

РСФСР-эй габьяата артист Владимир Тинэй һургамал баабгайнуудтаяа хамта манеж дээрэ гарахыень сугларагшад тэсэжэ ядан хүлеэһэн байха. Хори гаран жэл соо баабгайнуудые һургахадаа буртаг тайгын эзэнэй аяг ааша болон абари зангые тэрэ һайн мэдэхэ болонхой юм. Һургаһан баабгайнуудынь элдэб эсын наада харуулна, ролигтой конькигаар халтирна, велосипед дээр, мотоциклаар гүйлгэлдэнэ.

Ямар цирк энеэдэ зугаа дэлгэдэг клоун үгы байхаб даа?! Олондо мэдээжэ болонхой клоун-пародист Геннадий Ракитин бүхэли үдэшэндөө хүнүүдэй анхарал татаһан, һонирхол үүсхэһэн байгаа. Дунда һургуулида һурадаг Толя хүбүүнтэеэ хамта уран бэлигээ харуулба.

Дирижер Валентин Ляшенкын хүтэлбэри доро оркестр наадаһан байна.

Нааданай түгэсхэлдэ «Старт» гэжэ циркын директор А. Т. Филимоновтой уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Улаан-үдынхид бидэнине хүндэмүүшэ халуунаар угтаа. Иимэ анхаралыень гоё һайхан наадаараа харюулхые оролдобобди. Мүнөө Комсомольск-на-Амуре хотынхидто ошохомнай. «Зай, уулзатараа баяртай!

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

Таджнгай ССР-эй А. Рудакнин нэрэмжэтэ гүрэнэй шангай лауреат «Лола» гэһэн ансамблиин репертуарта СССР-эй арадуудай ба Зүүн зүгэй арадуудай 70 шахуу хатарнууд тоологдодог.

Һаяхан энэ ансамблиин хатаршад Индн ороноор айлшаар ябаһанаа ерээ. Урда сагай уран хатарнуудаар баян энэ ороной харагшад «Лола» ансамблиин хатарнуудые һонирхон хараһан, артистнарай оюун бэлигые үндэрөөр сэгнэһэн байха юм.

Мүнөө үедэ ансамблиин хид шэнэ программа бэлдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамбль «Памирай сюитэ» хатарпа

ТАСС-ай фотохронико.

ПИОНЕРВОЖАТАНАРАЙ СЛЁТ

Һаяын нэгэ үдэр Хурамхаан һууриндa юрын үдэр бэшэ байһан юм. Аймагай түб һууринай гол талмай һайндэрэйхеэр шэмэгдэнхэй. Торгон сасагта тугууд, пионернүүдэй ягаа улаахан галстугууд наранай гэрэлдэ толорно. Аймагай пионервожатануудай 1-дэхи слёдой делегадуудые КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Дагбаев, аймагай пионернүүдэй байшангай директор Д. Н. Цыденова гэгшэд халуунаар амаршалба.

«Хэзээдэ бэлэн!» гэһэн уряа доро соносхогдоһон аяншалгада дружинатай, отрядуудтай ябуулһан хүдэлмэри тухайдаа энэ слёт дээрэ вожатанар тоособо, дүй дүршэлөө андалдаба. Һургуули бүхэнэй отрядууд пионерскэ жагсаал болон дуугаар мүрысэнэ. Улаан дүлөөр сороб хилһон түүдэгээ тойрон, вожатанар һуужа, һонирхолтой хөөрэлдөө хэбэ. «Далаад оной вожатанар ямар байха ёһотойб?» гэһэн темэдэ энэ хөөрэлдөөн зорюулагдаа.

Хурамхаанай дунда һургуулиин багша, Ажалай Улаан Тугай ордено Р. С. Бодоулов, Хурамхаанай интернат һургуулиин багша, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша А. Б. Цоктоева, Дэрээнэй дунда һургуулиин багша А. Н. Дельбонова болон педагогическа ажалай бусад мастернуудай хөөрөөн вожатанарта ехэ һонирхолтой добо. Удаань вожатанарай бэлиг шадабари харалгаар конкурс боложо, хатар, шүлэг, дуу ямараар гүйсэдхэдэг, үхибүүдые хэр бэрхээр эмхидхэжэ шададаг байһыень сугларагшад хараа. Бүхэсоюзна пионерскэ организацнин, нютагайнгаа пионерэй түүхэ ямараар тайлбарилжа шадаха байһанаа вожатанар мүн лэ харуулба. ВЛКСМ-эй райкомой хүндэлэлэй грамотаар Дэрээнэй дунда һургуулиин Павел Морозовой нэрэмжэтэ дружинын ахалагша пионервожата Л. Э. Вудаева, интернат һургуулиин ахалагша вожата М. Ж. Цыбенова, «Эдэбхитэй хүдэлмэриин түлөө» гэһэн тэмдэгээр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерскэ организациин Центральна Соведэй зүгһөө Аргатын дунда һургуулиин отрядной вожата Т. Доржиева, Дэрээнэй дунда һургуулиин отрядной вожата В. Хурганов болон бусад шагнагдаа.

Аймагай пионервожатанарай нэгэдэхи слёдто хабаадагшад пионервожатанарта, комсомолшуудта хандаһан хандалга баталан абаба.

Д. САНДАНОВ.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР

▽ ГИМНАСТИКА. Таллин хотодо эдиршүүлэй дунда гимнастикаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Совет ороной спортсменүүд командаараа түрүү һуури эзэлбэ. Манай спортсменүүд дүн хамта 275,45 баллтайгаар эрхимлээ. Мүн басагаднай 186,6 балл абажа түрүүлһэн байба. Мүрысөөндэ СССР-эй, ГДР-эй, Румыниин спортсменүүд хабаадалсаһан юм.

▽ ВЕЛОСИПЕД. Прибалтикын харгынуудаар хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлжэ байһан урилдаан олоной анхарал татана. Латвиин республика соогуур үнгэрһэн 130 километрэй дүн гаргахада, СССР-эй суглуулагдамал нэгэдэхи командын түлөөлэгшэ Николай Горелов эрхимлэбэ.

▽ ВОЛЕЙБОЛ. Москвада Владимир Саввинай мүнхэлэлгын шанда хүртэхын түлөө эрэшүүлэй дунда эхилһэн нааданда Польшын, Чехословакиин, манай олимпиин нааданай болон СССР-эй хоёрдохи командануд хабаадалсана.

▽ ТАМАРАЛГА. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө Киевтэ эхилһэн мүрысөөндэ РСФСР-эй суглуулагдамал команда эрхимлэбэ. Хоёрдохи һууриие Украинын ССР-эй, гурбадахиие Ленинградай командануд эзэлээ. Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр 4х100 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда Москвагай эхэнэрнүүдэй, Украиныи эрэшүүлэй командануд эрхимлэһэн байба. Табан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн энэ мүрысөөндэ СССР-эй 20 рекорд шэнэлэгдэбэ. Тэдэнэй дүрбэндэнь Европын рекордһоо үлүү саг харуулагдаһан байна.

▽ ХҮНГЭН АТЛЕТИКА. Ригэдэ үнгэргэгдэһэн нааданда Харьковай Алексей Чупило копье шэдэхэдээ 85,70 метрэй тэмдэгтэ хүргэжэ, «Ригын кубок» гэһэн эгээл үнэтэй шанда хүртэбэ. Харин хоёрдохи кубогынь Даугавпилс хотын Арнольд Бейнарович гэгшэдэ табадахяа барюулагдаба. Тэрэ 5000 метрэй зайе 13 минута 56 секунда соо гаталаа.

Копье шэдэлгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Ленинградай Нина Маранина эрхимлэжэ, нааданай гол шанда хүртэбэ. Тэрэ копьёгоо 57,78 метртэ шэдэһэн байба. Литвагай Римма Макаускайте гэгшэ 18,43 метртэ ядро түлхихэдөө, бусадһаа һайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Эрэшүүлэй дунда Анатолий Ярош 20,74 метртэ ядро түлхибэ.

▽ ХОККЕЙ. СССР-эй суглуулагдамал, ЦСКА-гай командын вратарь Владислав Третьяк гурбадахяа эрхим хоккеист гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хоккеистнууд Валерий Харламов, Виктор Шалимов гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Журналистнуудһаа асуугдаһан заншалта харюутай дүн иимэл даа. Анкетэ соо нэрлэгдэһэн 17 хоккеистнууд сооһоо Третьяк 139 очко абажа, түрүүлһэн байба.

▽ ДААМ. Ташкентдэ эхэнэрнүүдэй дунда уласхоорондын наадан эхилбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Ташкентын Азада Ахмедова дэлхэйн хоёр удаа чемпионка, Москвагай Елена Михайловская гэгшые шүүгээ.

▽ ФУТБОЛ. УЕФА-гай түгэсхэлэй нааданда эдиршүүлэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд эрхимлэбэ.

(ТАСС).

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ (ТАСС). Элдэб хүсэнүүдэй ябуулгануудаа уламжалан, һүүлэй үедэ Ливандахи байдал дахинаа түгшүүритэй болобо. Хуулитаар һунгагдаһан президент Э. Саркисай эрхэ үялгануудаа бэелүүлжэ эхилхэдэнь һаад тоһоо татахын тула харгис хүсэнүүд бүхы юумэ хэнэ. Урдын президент Франжьее засагаа президент Э. Маркиста дамжуулан үгүүлхэгүй гэхэ гү, али ядахын сагта хойшо татаха зорилготойгоор элдэб хёморoo зүришэлдөөн гадаадаһаа, тэрэ тоодо Тель-Авивһаа үүдхэгдэнэ. Хүн зоной нэгэ хубиие нүгөөдэдэнь зүрюу харшаар түхирхэжэ, нэгэдхэгдэһэн Ливанай гүрэнэй хүсые хоорондын хёморoo тэмсэлээр һулаpуулхын тула үндэһэ яһанай илгаа гаргалга, дээрэлхы балмад ааша улам һүжэрөөгдэнэ.

Гадаадаһаа үүдхэгдэһэн, орон доторой харгис хүсэнүүдэй дэбэргэһэн зэбсэгтэ тулалдаануудта христианско-маронит бүлэглэл, элдэб шалдэлэй палестин эмхинүүд хабаадуулагдана. Ливанай ниислэл хотын байдалые гүримшуулгада эдэ бүгэдэ тойбо татана. Үдэр бүри Бейрудэй энэ тэрэ районие ракетээр, миномёдоор буудана. Нэгэ бүлэглэлэй штаб-байшангай һандаргагдахада, нүгөө талынь хүсэнүүд үгаа ехээр баярлана. Хёморoo зүришэлдөөнэй боложо байһан үе соо ниислэл хотодо олон мянгад хүн алуулаа, шархатуулагдаа, орон дотор материальна ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа.

Буудалдаагаа зогсоожо, хөөрэлдөөнүүдые хэн, шиидхэгдээгүй бүхы асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхые президент Э. Саркис нэгэнтэ бэшэ уряалһан байна. Гэбэшье харгис бүлэглэлнүүдэй ябуулгануудһаа гадна, гадаадаһаа хамааралсалга эдэ түсэбүүдые буруу һүргэнэ.

Америкын 6-дахи флодой корабльнуудһаа гадна, Англиин далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй корабльнууд Ливанай эрье хүдар дүтэлжэ ябана гэһэн мэдээсэлнүүд июниин 6—7-до хэблэлдэ толилогдоһон байгаа.

Христианска районуудай француз сэрэгүүдээр сахин хамгаалагдахыень тула эдэ хүсэнүүд Францһаа сэрэгэй дэмжэлгэ эрижэ хандаха шиидхэбэри баталан абаа гэжэ «Бейрут» газетэ харгис хүсэнүүдэй хүтэлбэрииин үгэнүүдтэ үндэһэлэн мэдээсэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Джуни гэдэг портдо пассажирска суднанууд хэдэн үдэр соо орохоёо болинхой гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Француз десант тэндэ буухадаа магадгүй гэжэ багсаамжалагдана. Сириин тусхай мэдээсэлнүүдэй һоор, гүрим журам һэргээжэ, харгис бүлэглэлнүүдэй хоорондохи буудалдаан зогсоохо хүсэлтэй Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үсөөхэн сэрэгшэд тусхай засагаархидай гуйлтаар Ливанда ерээ. Информационно агентствануудһаа ороһон баримта мэдээнүүдэй һоор, Бейрудтэ Сириин подразделенинүүдэй ба оппозициин хүсэнүүдэй хоорондо буудалдаанууд болоһон байна.

Сириин тала баридаг БААС гэдэг партиин штаб байшангые палестинынхид эзэмдэбэ. Тэрэл мэдээнүүдэй һоор, бэеэ тушааха эритэтэйгээр Сириин армиин түлөөлэгшэд палестинынхидтэ, бусад хэдэ хэдэн эмхинүүдтэ хандаба. Тэндэ болоһон байһан шуһа адхаралтата байлдаануудые болиулхын тула Сириин сэрэгүүд Бейрудэй баруун секторто ороходоошье һаатахагүй гэжэ Сириин командовани христианска хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаа гэжэ Ливанай хэблэлдэ толилогдоһон мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Ливандахи байдалые зүбшэн хэлсэхын тула гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар Араб оронуудай лигиин Соведэй онсо яаралтай сессиие июниин 9-дэ Каирта үнгэргэхэ гэһэн уряатайгаар Араб оронуудай лигиин генеральна секретарь Махмуд Риад июниин 7-до Араб оронуудта хандаһан байна.

Ливандахи һүүлэй үеын байдал тушаа Араб хэдэ хэдэн оронуудта шүүмжэтэй, хүлгөөтэй номнол гаргадана. Энэнь орон доторхи байдалые номгоруулжа ядашье шадахагүй. Жэшээнь, эмэнһээ боложо, Дамаскдахи дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэ, мүн Сириин Каиртахи дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхиин ажал ябуулгые египедэйхид зогсоолой байна гэжэ мэдээлэгдэнэ.

Аха дүүнэрэй арабууд алалсаха гэһэн дайнда арабуудые арабуудта эсэргүү гээр табиха гэһэн гадаадын зэбсэгтэ булимтаралһын добтолго хэхэ шалтагаание бии болгохо гэһэн империалис хүсэнүүдэй һэдэлгэнүүд Израилиин сэрэгүүдые Ливанай урда хилэ хүдар татаха гэхэ мэтын һүйдхэлтэ ябуулгануудаар батадхагдана.

Шуһа адхаралтата буудалдаае дары түргөөр зогсоопоной, империалис түрэмгэй бүримхэй ябуулгада эсэргүү бүхы хүсэнүүдые бэхижүүлһэнэй үндэһөөр, Ливанай газар дайдын бүрин бүтэн, бэеэ дааһан ба дулдыдангүй бэшэ байдалтай байһанай. Эсэргүүсэлтын Палестинын хүдэлөөн буруу һүрэхэ гэһэн ябуулгые сараһанай үндэһөөр лэ Ливандахи хүшэр хүндэ байдалые гансал ливан арад болохотой һайнаар шиидхэжэ шадаха байна гэжэ Араб зүүн зүгэй түрүү үзэлтэй хүсэнүүд тэмдэглэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

НАРАКАС

Эб найрамдалай, арадуудай хүгжэлтын ашa туһада

ТАСС

Эб найрамдалай, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгын ашa туһада КПСС-эй ба Совет правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгые Венесуэлын олонитэ үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ Венесуэлын элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, гадаадын хэрэгүүдэй талаар республикын конгрессэй комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Сесар Рондон Ловера мэдүүлбэ.

Совет гүрэнэй гадаадын политика газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха национальна сүлөөлэлтын ба гэрэлтэ һайхан ерээдүй байдалай түлөө арадуудай тэмсэл үргэдхэхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

СОФИ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ТАСС

Эб найрамдал сахихын, арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхын, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын түлөө тэмсэл тухай Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитедэй мэдүүлгэ эндэ толилогдобо.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй гол һанаануудые саашадань бэхижүүлгэдэ Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитет хубитаяа оруулдаг байгаа, саашадааашье оруулха юм гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Энээнэй тула комитедэй эмхи зургаануд болон таһагууд КПСС-эй эб найрамдалта программые бодото бэеэрэнь бэелүүлхын түлөө Советскэ Союзай, Болгариин ба ахa дүү бусад социалис оронуудай шууд сэхэ тэмсэлые үргэнөөр харуулха, Хельсинкидэхи зүблөөнэй түгэсхэлэй акт дотор батадхагдаһан амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын, али аливаань ашатай туһатай харилсаа тогтоолгын түүхэтэ удха шанарые олонитэдэ ойлгуулха байна.

Социалис хани холбоотой оронуудай жагсаалые саашадань бэхижүүлхын түлөө, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые нэгэдүүлхын түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгые тэхэригүй болгохын түлөө Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитет эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ юм гэжэ мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

ПРАГА

СОЦИАЛИЗМ И Л А Н МАНДАХАЛ

ТАСС

Эб найрамдалай ба хани барисаанай дулаан заншалта һайндэр Прага шадарxи Бенешов хотодо болобо. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Федеральна суглаанай түрүүлэгшэ А. Индра энд үнгэргэгдэһэн ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ: Чехословакиин Компарти ба ЧССР-эй правительство КПСС-эй, Совет гүрэнэй эб найрамдалта политикые саашадааашье шууд сэхээр дэмжэхэ, КПСС-эй XXV съезд дээрэ баталагдан абтаһан эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө саашанхи тэмсэлэй программа бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ байна.

Бидэниие сүлөөлһэн Советскэ Союзтай 30 гаран жэл соо нягта холбоо барисаа тогтоожохойбди гэжэ А. Индра хэлэбэ. Энэ харилсаа холбоомнай манай орондо социализм амжалтатайгаар байгуулгын гэршэ тэмдэг болоно.

ЛИССАБОН

ЕРЭЭДҮЙДЭ ЕХЭ ТҮСЭБҮҮДТЭЙБДИ

ТАСС

Москвада болоһон уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд хани һоной оршон байдалда үнгэрһэн байна. Өөдөө байха аргагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Португалитай һайн харилсаа холбоогоо Советскэ Союз улам үргэдхэхэ байһаар гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. Мелу Антунеш хани һоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд бусамсараа журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзажа хөөрэлдэһэн тухайдаа Португалиин гадаадын хэрэгүүдэй министр онсо дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Португалиин хүн зонтой хани барисаатайгаар ажаһуухые СССР, совет арад хүсэнэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ гэжэ тэрэ хэлээ. Демократи бэхижүүлгын замаар хүгжэн дабшахынь тула Португалитай хани барисаагаа Советскэ Союз саашадааашье бэхижүүлхые хүсэнэ гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Юрэдөө, мүнөө бидэнэй урда ехэ хараа түсэбүүд табигданхай.

ЛИССАБОН

ПРЕЗИДЕНТЫН ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

ТАСС

Июниин 27-до үнгэргэгдэхэ президентын һунгалтада бэлдэхэ ажал ябуулгын хуулиин һоор эхилтэр 7 хоног хүрэхэгүй саг үлэбэ. Һунгалтада хабаадуулагдаха дүрбэн кандидат тодорхойлогдоо. Эдэнэй хэд бэ гэбэл, хуурай газарай хүсэнүүдэй гол штабай начальник генерал Рамалью Эанеш, мүнөө премьер-министр байһан вице-адмирал Пиньейру ди Азеведу, ПКП-гэй ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн, ПКП-гэй ЦК-гай секретарь Октавиу Родригеш Пату, мүн майор Отелу Сарайва ди Карвалью гэгшэд болоно.

Республикын президентын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэһэн митингнүүд, суглаанууд, пресс-конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэжэ, ямар хараа бодолтой байһанаа элирхэйлнэ.

ПКП-һээ дэбжүүлэгдэһэн кандидат Октавиу Родригеш Пату ороной түбэй ба урда районуудаар ябажа, сонгогшадтай хөөрэлдэһэн байна. Эворто үнгэргэгдэһэн олоной хабаадалгатай митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, республикын суглаанда зүүнэй үзэлтэй олонхиие бии болгохо, зүүнэй үзэлтэй правительство эмхидхэн байгуулха гэшэ Португалиин ажалшадай революционно түйлалтануудые хамгаалха шухала эрхэ байдал байгуулха байна гэжэ мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Харгын онол һэргээхэ» — түрүү бэшэг. «Тушаха сагынь августда» — нэгэ темэдэ хоёр хөөрэлдөөн. «Индира Ганди Москва ерэбэ» — ТАСС-ай материалнууд. Хани нүхэсэлэй оршон байдалда. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ (эхининь).

Хоёрдохи хуудаһанда. «Бүтүү дүхэриг» — В. Николаевай статья. «Ажалаар олдоһон алдар» — С. Павловой корреспонденци. «Волгын үһан ехэ болохо» — АПН-эй материал. «Түрэл орон доторнай» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. Хани нүхэсэлэй оршон байдалда. ТАСС-ай материалнууд. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын түгэсхэл. Индира Гандиин хэлэһэн үгэ. Хилын саанаһаа. Фото-мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шубуудай паспорт» — Ф. Сорокиной корреспонденци. «Ногоон нүхэдөө хамгаалая!» — А. Поповой статья. «БАМ ба лимнологи» — В. Могожниковой статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.05 — «Вечный зов» — телевизионно уран һайханай фильм, «Возвращение» 6-дахи сери (үнгэтэ). 10.25 — Уран һайханай бүлгэмэй гэшүүдэй концерт. 10.55 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 11.05 — «Дэлхэйн залуушуул» (үнгэтэ). 11.50 — Забһарлалга. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Үхибүүдтэ фильм». «Манана» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 13.20 — «Как скоморохи смех спасали» — мультфильм (үнгэтэ). 13.35 — СССР-эй арадай артистка Т. Милашкинагай концерт (үнгэтэ). 14.10 — «Вечный зов» — телефильм. «Возвращение» — 6-дахи сери (үнгэтэ). 15.30 — **«Олон түмэнэй ленинскэ университет».** КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд — марксизм-ленинизмые зохёохыгоор хүгжөөлгын гэшэ жэшээ. 18.00 — Латвиин ССР-эй Культурын үдэрнүүдэй нээлгэ. Кремлиин съездын ордонһоо дамжуулга (үнгэтэ). 18.00 — «Время». 18.30 — Забһарлалга. 18.40 — «Вечный зов» — телефильм. «Возвращение» 6-дахи сери (үнгэтэ). 20.00 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 20.20 — «Хүгжэмтэ абонемент». А. Хачатурян. Оркестртэй суг наадаха скрипкын концерт (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — **«Олон түмэнэй ленинскэ университет».** 21.45 — И. Штраусай зохёолнуудаар концерт (үнгэтэ). 22.40 — «Вечный зов» — телефильм. «Возвращение» — 6-дахи сери (үнгэтэ). 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Карлик Нос» — үхибүүдтэ зориулагдаһан телевизионно зүжэг. 19.30 — Фильм-концерт. 20.00 — Г. Свиридов. «Огонькин оперетта».

УНШАГШЫ, *һонирхохол байхат*

ҮДЭРЭЙ ВООШХО ҺҮ ҮГЭДЭГ ҮНЕЭН

Индиана штадай [illegible] фермэдэ [illegible] голштинофризск [illegible] Элен гэжэ үнеэн [illegible] соо [illegible] үдэр һаалгахадаа 22 [illegible] 833 килограмм һү үгөө. [illegible] хэлэбэл, энэ үнеэн [illegible] дунда зэргээр 74,8 [illegible] грамм, бүри һүтэй [illegible] килограмм хүрэтэр һү [illegible] байна.

1974 оной [illegible] [illegible]

[illegible]

МАЛЫЕ ХАЛУУНДА ҺЭРЮУСҮҮЛХЭДЭ ҺА[illegible]

Оршон тойронхи [illegible] [illegible]

Республикын «Побед[illegible]» колхозой [illegible] [illegible]

ЛОКАТОРААР ХОРХО[illegible] ШУМУУЛТАЙ ТЭМСЭ[illegible]

Лоуборын [illegible] (США) [illegible] доор инсектицидүүдые [illegible] радиолокатор [illegible] арга дуpадхаба. [illegible]

БЕНЗИНЭЙ ОРОНДО ҺОЛООМО

Европодо машинада [illegible] [illegible]

(Сельская новь [illegible] һаа абтаба).

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ

Манай адрес, телефо[н]...

Индекс: 670000, [illegible] Удэ, ул. Ленина, 35, [illegible]ны: приемная — 2-[illegible] секретариат — 2-66-76 [illegible]щественная приемная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 01808. Заказ № 015918.